

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NÁNDOR

Felelős szerkesztő: MARÓT SÁNDOR

Maniu ellenáll

A Goldis-frakció döntő tanácskozása

Duca külügyminiszter a szenátusban görögötüzet gyűjt még a liberális kormányzatnak magasztalja a Bratianu ura érdemeit és lefesti a liberális kormány jövőjét, mindamellett mindenki tudja, amikor, hogy a liberális uralom ereszrecseg, ropog. Az egész közvéleményt kormányválság lehetősége foglalkoztatja. Utólevél-botránnyal és az államvasuti államának leleplezésével kapcsolatosan olyan hatalmas méreteket az ellenzék korárbuktató akciója és ugyanezért lépett komolyan előtérbe Goldis László alakja, aki egyszerre mozdította ki fásult testéből Erdély román közvéleményét, s keltette fel egyben Románia kisebbségének érdeklődését is egy üdvösebb politikai alakulat reményei iránt. Hetek óta tárgyalások és konvencionálisok után gyűlnek össze ismét Kolozsváron Goldis László barátai, hogy végleg döntsenek a nemzeti pártban elfoglalt helyzetük és a választ adjanak Maniu levelére, melyben a párt elnöke az ő multikori közléseikre a feleletet megadta. Ha csak a mai gyűlés ismét elodázással és diplomatikus kitérésekkel nem fog végződni, a Goldis-féle tábor mai tanácskozása döntő jelentőségét elvitatni nem lehet. Mindenki tudja ugyanis, hogy a liberális kormány öndicséretei és az Averescu hívalkodásai ellenére is Ofelsége adja a kormányváltozás kérdésében nem tont, míg a román nemzeti párt helyzete nem tisztázódik és míg Erdélynek a román nemzeti párt mögött álló tömegei elfogadott formában egy új kormányalakulat jara be nem kapcsolhatók. Ez magyarazza egy az averescanus pártnak azt a szívós rekviszt, hogy az erdélyi nemzeti párt, vagy annak egyes részével oly szerves kapcsolatot találjon meg, amely megkönyvitene számára az uralkodó előtt a kormányzás átvételének lehetőségét.

Bizonyos, hogy Goldis László igen nagy évattossággal és tapintattal jár el mostani politikai akciójában, hogy semmiépen azt a látszatot ne keltse, hogy őt kár a liberális párt használnia fel eszközül a nemzeti párt szétugrasztására, akár pedig, hogy beugrott Goga udvarlásainak és egyszerű játékszerré vált Goga kezeiben.

Erre vall az is, hogy Goldis koncepciója szerint, ha a szükség úgy kívánja, meg kell dölniök a régi pártkereteknek és egy egészen új pártnak kell esetleg létrejönnie. Kétségtelenül Goldis nagyon jól látja, hogy egy egészséges helyzet kialakulásának a mai pártkeretek a legnagyobb akadályai, mert egyben ezek a pártkeretek rejtek magukban a merév személyi és frakció-ellentéteteket, amelyeknek kiköszöbölése sokkal nehezebb, mintsem azt elképzelni. Elvi ellentétéről ugyanis szó nem is lehet, mert hiszen sem a nemzeti pártnak, sem a néppártnak kifejezett szilárd elvi alapjai nincsenek, mind a kettő egyforma monoton betanultsággal hangoztatja a nemzeti demokratikus jelszavakat, de mindenki tudja, hogy a két párt vezérek és tagjainak mentalitása között semmi-féle lényeges differencia fel nem fedezhető.

Az utóbbi napokban a nemzeti párt egyes tagjai részéről erős ellenáramlat

indult meg a Goldis-féle akció ellen. Míg ezekben a hetekben Goldis személye, valamint Goga imponáló intelligenciája és publicisztikai ereje erősen dominál a közhangulatot, az utóbbi napokban Maniu hívei sorompóba léptek, hogy vezérüknek veszélyeztetett presztízsét megmentse. Ugy látszott, hogy Maniu valóban vesztes vezérként lesz kénytelen a teret egy kialakuló Goga-Goldis mozgalomnak átengedni, most azonban Maniu hívei mindent elkövetnek, hogy elkerüljék ezt a veszélyt és Maniu Gyula annak a beállításnak szolgálatáért ki, hogy politikája csakugyan meddő, ő maga csakugyan tehetetlen. A nemzeti párt Brassóban tartott közkeletlen Popovici Mihály volt képviselő a legerélyesebben szállt síkra beszédeben Maniu Gyula mellett, ami annál feltűnőbb és jelentőségesebb, mert míg Vajda Sándor, Pop-Csicsó Dan, Szever, Manu Ielkés, akik eddig Maniuhoz tartozóknak tekintettek, görög katolikusok, addig Popovici Mihály görög keleti és így elesk az a látszat, hogy őt felekezeti azonosságot tartani Maniu mellett. Popovici Mihály beszédeben kijelenti, hogy a liberális párt várható bukása után a nemzeti párt nélkül

kormányozni nem lehet. Megcáfolta azt, mintha a párt vezetőségében a görög katolikus elem dominálna. Bizonyos gúnyval emlékezett meg Popovici ama 22 parlamenti tagról, akik Nagyszebenben a fejüket összedugták és Maniu ellen konspiráltak. Maid dühösen fordult Goga ellen és kijelenti, hogy ő a legnagyobb vétkecs mindabban, ami Erdélyben történt és Goldis és barátai dicséretére említi meg, hogy Goganak nem sikerült a nemzeti pártot szétugrasztania.

Ezzel egyidejűleg a nemzeti párti publicisztika is erőteljesebb hangokat üt meg és Tiberiu Vornic, egy ismert nevű erdélyi publicista igen csipősen boncolgatja Goldis szerepét a mostani válsággal kapcsolatban. Azt kérdezi többek között, vajon Goldis miként tud karöltve járn Gogával, aki őt az „intellektuális szegénység” jelzőjével illette, aki őt a „kicsiny szentszéki titkárnak” nevezte és a „vidéki obszkuritásnak” jelölte meg azt az irányzatot, amely Goldis elnököt történt megválasztásával az Astrába beköltözik.

Ilyen auspiciumok mellett jön tehát össze a Goldis-frakció. Nem lehetetlen, hogy boválik Tiberiu Vornic jóslata, amely szerint Goldis ma kilép a nemzeti pártból, de jöhet olyan meglepetés is, amely az averescanusok minden reményét szétoszlatja.

Mozgalmak a nagyváradi román nemzeti pártban

A Goldis-féle nemzeti párti akció egész természetesen, nem hagyja hidegen az egyes vidéki pártszervezeteket. Így a nagyváradi román nemzeti párt körében is meglehetősen izgalommal foglalkoznak a párt várható szakadásának kérdésével annál is inkább, mert dr Lazar Aurél, a párt elnöke a Goldis-frakcióhoz tartozik.

Azok a párttagok, akik feltétlenül Maniu Gyula hívei, helytelenítik, hogy Lazar Aurél a frondörök között foglal helyet. A nagyváradi és biharmegyei pártban igen tekintélyes azoknak a száma, akik semmiképpen nem hagyják Maniut cserben. Rossz néven veszik, hogy a párt elnöke az ő beleegyezésük nélkül vállalt szerepet a Goldis-féle mozgalomban. Ha a mai kolozsvári tanácskozáson disszidálásra kerül a sor és Lazar Aurél is a disszidensekkel tart, akkor a helyi pártszervezetben kétségtelenül szakadás fog beállni. Maniu Gyula hívei azt hangoztatják, hogy nem nekik kell ebben az esetben kilépniök a pártból, hanem Lazar Aurélnak, úgy, hogy a tulajdonképpen nemzeti párt megmaradna tovább is annak a szervezetnek, ami eddig volt.

A párt másik két biharmegyei képviselőtagja: dr Lascu Demeter és Tarau József, eddig nem nyilatkozott arról, hogy melyik frakcióhoz csatlakoznak. Nem lehet tudni, hova áll Kiss Döme dr szenátor sem, bár a szenátor és Lazar Aurél sógorok. Róla legutóbb azt írta egyik lap, hogy ama 22 parlamenti tag között szerepelt, akik Nagyszebenben tanácskoztak. Ez azonban nem valószínű, mert dr Kiss Döme gör. katolikus lévén, nem vett részt a nagyszebeni metropoliai kongresszuson és így nem tárgyalhatott a nagyszebeni „frondörökkel” sem. Egyáltalában nem hiszik, hogy Kiss Döme szembehelyezkedjék Maniuvall, Vajdával és Pop-Csicsóval; pláne, ha felekezeti momentumokat vegyítene a politikába, mert hiszen ezek a pártvezérek is mind görög katolikusok.

A kolozsvári gyűlés után különben el fog dölni a helyi pártszervezet sorsa is.

Kolozsvárról telefonálják: Goldis László, a román nemzeti párt vezető tagja tegnap Kolozsvárra érkezett. A pártvezér hosszasan tárgyalt dr Lupas Jánossal, aki Goldisnak a pártban is politikai barátja.

A Lupta kolozsvári munkatársa felkereste dr Goldist, az azonban nem akart látogatásának céljairól nyilatkozni.

Amikor jövődö terveiről kérdezte az újságíró és a Maniu Gyulával való konfliktusáról is érdeklődött, dr Goldis kijelentette, hogy semmi konfliktusa nem volt Maniuvall. Goldisnak az az álláspontja, hogy erős, kormányképes ellenzéki párt létesítése most már feltétlenül szükséges.

Dr Goldis László a délutáni órákban visszautazott Aradra.

Monarchista mozgolódás Bajorországban

Berlinből jelentik: A bajor miniszterelnök kijelentette a müncheni lapok szerkesztőinek, hogy a monarchisták a bajor alkotmány megváltoztatását és államelnökség felállítását követelik. Allamelnöknek Ruprecht trónörökösét szemelték ki.

Dortmundban a német néppárt kiáltványban követeli, hogy a hatalmak Németországot ismerjék el a világpolitika és világgazdaság tényezőjeként. Ennek jeléül ismerjék el a németeknek a gyarmatokra vonatkozó igényeit.

Frankfurtból jelentik: Wirth volt német kancellár tegnap órási hallgatóság előtt fejtette ki a centumpárt választási programját. Optimisztikus kijelentéseket tett Németország jövőjére nézve. A gazdasági kibontakozás folyamatban van és feltétlenül bekövetkezik, ha azt politikai körülmények meg nem zavarják.

kalandordráma 6 hosszú felv. — Vasárnap d. u. 3 órakor műsorokkal helyárrakkal.

Haláltánc

— Berde Mária legújabb regénye —

Ime egy könyv, ami tisztá irodalom, és szívesen olvashatjuk a nagytömegek számára, mert érdekes, mert lélekhez szó- n szórakoztató. Erdélyi író tollából a magyarországi irodalomtól történt el- függetlenedésünk óta az első regény, mely nem szorul rá, hogy az erdélyiség mázával emlezzék, ha magára akarja vonni a figyelmet. Igaz viszont, hogy Berde Mária, mint a ma Erdélyben működő prózáírók sora- jáva — talán az egy Nyíró József ívételével — nem az elcsatolt Erdély tala- ból nőtt ki, de maga is Erdéllyel együtt szatolódott le az egységes magyar irodalom köréből s a válás pillanatában már jósen- sű, ismert neve volt.

„Örök Film” című regénye után most legjelentősebb regényét, a Halál- táncot így határozom meg belém- szánt benyomásai segítségével: Revelál- jának a Böcklin hegedülő szerzetesét, mint fősményt és rezonálja ugyanazokat a húrokat intellektusomban, amiket Haupt- mann Hannelje és Kuprin Gránátkör- köje rezdített feledhetetlen muzikába. Ol- asását (s itt a szórakoztató olvasásra gon- olok) lényegesen könnyíti, hogy nincs szűrt problémája, a könnyen megér- tendő problémát pedig ki sem kellene mon- ani, annyira kizendül magából a regény értéséből. Hogy Berde Mária mégis megformulálja s precizírozza egyik hősé- ek, Kazanovnak ajkára adva a rezümét, s csak a tudatos regényről pontosságára áll, aki még a legkevésbé találékon- y olvasótegekkel is bölcsen számol és előre lát:

„A legtöbb férfi életében van egy kor- zak — mondhatja tehát Berde Kazanov- nak, — amikor a férfi egyfelé térdelni jár s másfelé ölelni. S a nők közül egyik fél- em rövidül ezáltal: egyiknek éppen imá- lat kell, a másiknak egyéb. Fontos persze, hogy egyik se tudjon a másikról, külön- ben az egyik, a szent, boldogtalan lesz, a másik kiállhatatlan. Mert a nők egészen különös teremtetések ebben a részben: őket nem huzza a testük meg a lelkük kétfelé. Ők mindkettővel egyet szeretnek, ha sze- retnek. Ezért nem akarják érteni ezt a mi- jokoldalságunkat, mert ők komplikátu- san, hogy ugymondjam: — monisták a szerelemben.”

Szerelem, szerelem, szerelem futi át ezt a regényt. A kétféle szerelem, amit Berde mint tüzes szűzöt tart írói kezében, amikor az erotika és a szentimentalizmus fölött kifeszített kötélen, a remegő poézi- an haláltáncos léptekkel kél át céljához a művészi szórakoztatáshoz. Sem erotikába, sem szentimentalizmusba bele nem szédül, csak amikor már azt hiszi, hogy átkelt a szakadék fölött s azt hiszi, hogy az igéret földjére lendülhet, ugrik egy kicsit önszá- nából, mégis valami kis elszámítással va- melyes germán érzelmességbe. Ez a lépése elmaradhatott volna, ha jobban vigyáz.

A „Haláltánc” egy svájci szanatórium- ban játszódik le. A tuberkulotikus környe- zet olybba desztillálja a regény eszlekmé- nyét, amilyen eszlekmény másként vá- lószínűtlennek tetszenék. Csodálatos ereje mutatkozik Berde Máriának abban, aho- gyan a halált, a szanatórium titkolózó nyelvén a „hirtelen elutazást” min- den fájdalomtól mentessé tudja felszépí- títeni. Miss Hardings halálát például jófor- mán észre sem venni. Egy szimbólum je- lentí be ennek a fiatal ír leány elmúlá- sát: a kis Liesl, Miss Hardings kedves ba- rátnője egyszerűen egy „Himmel- schlüssel” nevű virágot hoz a beteg- nek imádójától s a virágot esőndesen rá- teszi a haldokló selyemtakarójára.

Finomabb, költőibb regényt a Halál- táncnál évek óta nem láttunk a magyar könyvpiacra.

Berde Mária regénye első pozitív dokumentum, amit Erdély nemcsak a n-aga határai között mutathat fel, mint a legújabb magyar írás nagy teljesítményét, de ami meg fog állani és reprezentálni fog bennünket a határon túlra is.

Tabéry Géza.

Bezárt iskolák

Az unitáriusok tanügyi sérelmei

Az unitárius egyház főtanácsának most lezajlott ülése zsinatot helyettesített. Csak annyiban tért el a zsinati előirástól, hogy a zsinatot mindig vidéken kell meg- tartani, most pedig tudvalevően a püspöki székhelyen: Kolozsváron tartották meg. Az ülésen elhangzott jelentések és beszámó- lók sok sérelem és nem teljesített kérés képét adták és ezek a képek ugyszólva ráillenek minden magyar egyház sokat hangoztatott bántalmaira. Csak a helyek, csak a nevek változnak, de a lényeg min- den egyház panaszában ugyanaz.

Az Egyházi Képviselő Tanács jelenté- sének néhány passzusát adjuk itt, amelyek fájdalmasan bizonyítják, hogy az állam- mal, s a kormányhatóságokkal nem tudják megtalálni azt a harmónikus békés vi- szonyt, amely az unitárius egyház szabad fejlődését lehetővé teszi.

A vallásügyi sérelmek közé számítja a jelentés, hogy a magyarországi illetőségű unitárius növendékeket eltiltják, hogy a kolozsvári theologiai akadémián tanulha- sanak, holott a kontinensen csak Kolozs- váron van unitárius teológia s így a ma- gyarországi növendékek Oxfordban, Lon- donban kell tanuljanak. Az engedélyt számtalanszor kérték, de még nem kapták meg.

Az iskolai ügyekben sérelmeiket igen súlyosnak jellemzi a jelentés azzal, hogy az elmúlt év alatt a helyzet csak rosszabbod- dott. A trónhoz járultak sérelmeikkel s évszázados autonómiájok törvényben biz- tosított jogaik és létükben veszélyeztetett iskoláik védelme végett. Ennek az utnak eredménye bizonyos könnyítés volt. Neve- zetesen hogy a felekezeti elemi iskolákban a földrajz, történelem és alkotmánytan magyarul is tanítható s hogy az elsőfoku tanügyi hatóságok, inspektorok, revizorok ezentul ne zárathassanak be felekezeti is- kolákat, csak a miniszter s az is csak az illető egyházi főhatóság meghallgatása után.

A könyvet egyébként a budapesti Athenaeum adta ki abban a hétszer meg- rostáltan értékes könyvsorozatában, amibe erdélyi íróktól mindössze három-négy könyvnek kiadását vette föl.

P. Gy.

Az őszi és téli évad
kabál- és öllönyszövel
újításait valamint **bélelésárakat**
a legmínálisabb haszonnal kalkulálva, szolgá-
rúan szabott árak mellett, meg-
lepő olcsón árusít a szoliditása-
ról elismert,

SZÉKELY
posztóáruháza
S. r. Avram I. (Kossuth-u.)
5.

Igmándi kúrák otthon.

4000 év

597

Előadó minden gyógyszerárban és jobb fűszerüzletben.

Rendszeres adag reggeliz: s előtti fél pohárral.

előtti korszakba vezethető vissza az Igmándi keserűvíz képző-
désének és hatékony alkotórészeinek összeérési folyamata a föld
gyomrában, (felfedezte Schmidthauer A. 1863. évben) s mint ilyen a gyó-
mor-, bél- s egyéb belső betegségeknek páratlan természetes gyógyszere.

Az IGMÁNDI nem lévszítendő össze másfajta keserűvizekkel.

Szövetkezeti önségély

Irtá és az iparosok ismeretterjesztő estélyén
1924. nov. 4-én előadta: **dr. Oláh Béla**

II.

És önként vetődik fel a kérdés: szabad-e ezt a pusztulást ölbetett kézzel nézni, szabad-e a megmaradt és még mindig alkotásra képes energiákat kihasználatlanul hagyni? Avagy kelle-e s lehet-e módot találni egy hatékony mentőakció megindítására és következetes keresztültvitelére?

Én úgy vélem, igen tisztelt Uram, hogy a mentőakció lehetősége meg van s ennek eszköze: a kézműipari társadalom saját belső erejének meghatározása, a kézműves-osztály kiszervezése, a kölcsönösség és kollektivitás intézményes megvalósítása; más szavakkal: a szövetzeti önségély.

Ez és csakis ez állíthatja meg a sülyedést s ez és csakis ott teszi képessé az iparosságot arra, hogy kompakt tömegeket öleljen magához; zárt és organizált egységeket, melyeknek kollektív munkája a többtermelés érdekeit szolgálja, fegyelmezett és céltudatos fellépése pedig a politikai és társadalmi érvényesülést biztosítja.

Nem tagadjuk, nincs könnyű feladata nálunk annak, aki a kisipari szövetezések eszméjét propagálja. A mi kézműveinkből ugyanis hiányzik a lelki diszpozíció a kollektivitás és kölcsönösség erőt fakasztó gondolatának befogadására. A kisiparos individuális legfőbb ször az önzésbe csap át s az önös érdekeknek az a természetes visszaszorítása, mely minden szervezkedés harmóniájának alapfeltétele, nem sok nép-szerűséggel találkozunk.

Mindez azonban lehet nehezítő körülmény az organizáció munkájában, de semmi szín alatt nem tekinthetjük azt leküzdhetetlen akadállyal. A túlzott individualitás is csak az elhanyagolt kollektív nevelés következménye s az első szövetezések kimutatható sikere a lelkeket bizalommal tölti el, a gondolkodást átalakítja s még csak egy generáció örségváltása sem szükséges, hogy a szövetezési önségély talaja megműveltség és a kollektív munkára törekvés átértett és átértett lelki szükségletté váljék.

Mert milyen ma a magára hagyott iparos helyzete? Szomorú tengődés, vészegény kilátás a jövőre s az elagott iparosok menházának vigasztalan képe a munkaképtelen öreg korra.

Nem akarom az extremitas hibájába esni s azért nem zengünk ódát a kisipar gáncs nélkül való, csak hódolattal, de nem bírálatlall érinthető múltjáról. Távol legyen! Jól ismerjük a magyar kézműves-ség eredendő bűneit s bölcsen tudjuk, hogy sülyedésének nagy részben saját maga, tanulatlansága, csökönyös konzervativizmusa, célszerűtlen termelési rendje, sőt sok esetben — mondjuk ki nyíltan — megbizhatatlansága és élheterlensége volt az oka. Amde amidőn mindezt megállapítottuk, koncedálnunk kell egyszersmind azt a tényt is, hogy a kézművesség ügyeinek kezelése körül a gazdasági kormányzat illetékesei is súlyos mulasztások, külföldről kölcsönöve, de nálunk, a mi speciális viszonyaink között be nem vált, sőt következményeiben kártékony hatású analógiák lélek nélkül való hajhászása terhelik. Ezek a mulasztások és iparpolitikai hamis fogások a kisipart már a háboru előtt beteg emberré tették; olyanná, mely a kisebb és lokális jelentőségű válságokkal szemközt is csak minimális ellenállást volt képes kifejtetni; a háboru irtóztató meg-rázkódtatásaiából pedig — vagyonban majdnem mindent, vérben tengerényt ve-

szítve — másként, mint véres fejjel és bódultan ki sem kerülhet.

Ez az osztály, mely erején és vérén kívül egész anyagi existenciáját is a lövészárokba vitte s melynek egy emberből jövőbe vetett hitén kívül egyebe alig maradt, a maga számára — ha nem is kivételes elbánást, de viszonyaihoz és közgazdasági súlyához mér támogatást kér abban a munkában, küzdő teret kíván abban a harcban, mely a békére való átmenet jegyében indul meg s melynek célja: gazdasági átalakulás.

(Folyt. köv.)

SÁRCIPŐ HOCIPO és TORNA-CIPŐ prima gyártmányu dus választékban reklam árban kapható

HAAS LIPÓT
Linoleum üzlete, Bul. Reg.
Ferdinand 5.

Női kabátok és ruhák

elegáns kivitelben a legjutányosabban
Hevesi áruházában
Strada Nicolae Jorga — Zöldfa-utca.

LINOLEUM

Románia legnagyobb linoleum, viaszos-vászon, gummiaru, gummikabátok és szőnyegkülönlegességek szaküzlete és gyári főlerakata.

Haas Lipót

Oradea-Mare, Str. Regele Ferdinand 5

Raktárak:

CLUJ, TIMIȘOARA

Mélyen leszállított árak!

Viaszos vászon asztalterítő Lei	80
Prima futó szőnyeg mtr. —	97
Legerősebb gyökrer futószőnyeg mtr. — — — —	125
Ebédli szőnyeg kétoldalt használható — — — —	1060
Linoleum futószőnyeg mtr.	155
Linoleum ebédli szőnyeg gyönyörű mintákban —	800
Egyszínű barna, zöld vagy terakotta Linoleum helyiségek bevonásához 2 mtr. széles, négyzetmtr.-ként	302
Erős bőrvásznak kárpitosok és kocsigyártók részére	185
Gummi kabátok elegáns fazonokban legjobb gummi-zással — — — —	875-től

Nagy választék Ottomán takarókban, ágy garnitúrákban, lábtörők, fall szőnyegek, sár- és hócipőkben, ház és tornaipőkben, mindenféle gummi-árak, iskolatáskák, celluloid gallér és közelők

Eladás nagyban és kicsinyben

Nagyságos Asszonyom!

Ha különleges nőidivatárura

selyem, csipke, szalag, bársony és nőruhadíszekre van szüksége, ugy azt kizárólag

Szilágyi-cégnél

Bul. Regele Ferdinand
3 sz. szerezheti be.

Divatujdonságok
naponta érkeznek.

Kabátra való selyemujdonságok nagy választékban

Nagyvárad legrégebbi szűcs és szőrmearuháza.

Zboray Gyula és Tsa cég

áthelyezve Bulv. Regele Ferdinand 8.
(Stepper cukrászdával szemben)

Ajánlja dusan le'szerelt raktárát a n. é. közönség szíves figyelmébe.

HASZNALJON

CSAK

"DURA"

ELEMEKET!

FOGAK

Arany korona L. 300-tól feljebb
Fém " L. 100-tól " készülnék.

EUGEN BERDACH

dentist, Oradea-Mare, Boulevard
Reg. Ferd. (Rákóczi-ut) 6. I. en

Fogad: Csütörtök, péntek, szombat, vasárnap

A NAGY CIPŐELÁRUSÍTÁS!

GONDA TESTVÉREK Cipőáruházában Bulv. Regele Ferdinand

vevőink egyenes kívánságára meghosszabbított, hogy ezen kedvező alkalmat mindenki kihasználhassa. — Túlhalmozott raktár miatt az összes raktáron levő női-, férfi- és gyermekcipőket minden elfogadható árban elárusítjuk. — Wimpaszingi hó- és sárolpők legjobb minőségben.

Kétmillió zarándok utja Rómába

Nagyváradiaak a Szent-esztendő megünneplésén

December 24-én meg kezdődik a katolikus világ szent éve, az „Anno Santo”, amely 1925 december 24-ig fog tartani. A szent év megünneplésére a Vatikán óriási ünnepeket készít elő, amelyekre az egész esztendőn keresztül a világ minden részéből el fognak zarándokolni a katolikus hívek, hogy Szent Péter sirját meglátogassák és pápai áldásban részesüljenek. Az ünnepeknek római egyházi férfiakból álló rendező bizottsága két millió zarándokot vár a szent éven keresztül Rómába, akik a világ minden részén lakó katolikus hívekből toborzódnak össze.

A világ minden országában megalakultak már a részben egyháziakból, részben pedig világiakból álló bizottságok, amelyek a római egyházi hatóságokkal érintkezésbe léptek, hogy a saját zarándokai Rómába való érkezése idejét megállapítsák s a zarándokok számára ott-létük tartamára a lakást és ellátást biztosítsák.

A szent év egyik karakterisztikuma az apostolok sirjához való zarándoklás; ezuttal a zarándokok száma, akik a világ minden részéből Róma felé indulnak, felül fogja múlni az összes eddigi arányokat. Legelőször fognak megérkezni — írja a Giornale d'Italia — az argentinaiak, akik már december 24-én Rómában lesznek, hogy jelen legyenek a Porta Santa (Szent Kapu) kinyitásánál, amely pontosan 1924. december 24-én fog megtörténni a pápa jelenlétében. A Szent Kapu tudvaleg a Vatikánt köti össze Szent Péter templomával és rendes körülmények között állandóan zárva van. Január 600 katolikus kínai zarándok van jelezve. Májusra vannak jelezve Belgium, Palesztina, Románia és Jugoszlávia zarándokai is.

Szeptember havának az érdekessége a nemzetközi katolikus ifjúság zarándokutja lesz, amely a nemzetközi katolikus ifjúság világkongresszusával van egybekötve. A kongresszus szeptember 10-től 20-ig fog tartani.

A szent év folyamán egymást fogják érni a vallási jellegű ünnepek Rómában. Az ünnepek sorozata a Szent Kapu kinyitásával fog megkezdődni. Ez alkalomból a pápa ki fog jönni a Vatikánból egészen a Szent Péter-templom előcsarnokáig, körülvéve az Apostoli Palota legmagasabb rangú főpapjaitól és funkcionáriusaitól. Ugyanebben az időpontban Róma összes templomaiban miséket tartanak és megkondulnak a harangok. A szent év folyamán a pápa ötször fog a Szent Péter templomban megjelenni és mint ahogy azt legutóljára XIII. Leó pápa tette, őt oltárt fog meglátogatni.

Pünkösdkor több szenttéavatás lesz és ezen alkalomból a pápa személyesen fog misét celebrálni a Szent Péter-templomban.

Természetesen a pápa a Rómába érkező összes zarándokokat fogadni fogja és apostoli áldásban részesíti őket.

A Katolikus Ifjak nemzetközi kongresszusán kívül egész sor vallási jellegű kongresszus lesz még s azonkívül magában a Vatikánban meg fog nyílni a missionáriusok muzeuma, ahol a világ minden részéről a missionáriusok által összegyűjtött rendkívül érdekes emléktárgyak kerülnek kiállításra.

A szent esztendő ünnepeinek sorozata a Porta Santa bezárásával fog véget érni 1925. december 24-én.

Rómában már megkezdődtek a zarándokok fogadtatására vonatkozó előkészületek. Egyháziakból és világiakból álló bizottságok gondoskodtak arról, hogy a zarándokok Rómában való tartózkodásuk alatt olcsó étellel és lakással legyenek ellátva.

A különböző kolostorokban és magánházaknál több ezer személy számára gondoskodtak lakásról s ugyancsak gondoskodás történt a megfelelő ételmezésről is. A fogadó bizottságok orvosokból és mis-

sionáriusokból álló egészségügyi osztályt is szerveztek, amely gondoskodni fog az esetleges orvosi segély nyújtásokról a zarándokoknak Rómában való tartózkodási ideje alatt.

Nagyváradon is megalakult már a zarándoklatot előkészítő bizottság, melynek elnöke Karácsonyi János dr püspök, tagjai pedig Némethy Gyula dr kanonok, Lestyán Endre plébános és Udvardi Ödön.

A pokol tornácán

Últ a férfi egy széken és zokogott. Mély hörgő férfisirással. Az egyik kezében rázkódott és koppant a kampós bot, amellyel lábait a síró férfi elősegíti, amikor jár. Ugyan nem a lábait, csak a lábát, mert az egyik érzéketlen húsosmó. A gránátsplitterekkel együtt az inait is kisedték az életet mentő orvosok.

Milyen életet mentettek meg, lássuk. — Ne sirjon, mondotta egy írrok, — már elintézik a kérését. Most van a beadványa a polgármesternél.

A férfi zokogása alább hagy, törül a szemeit. Vajjon hány éves lehet. Nehézségen feláll. Vastag olcsó nadrag, mint két kályhacső látszik ki a vékony, ócskasor-bélyeges raglán alól. Kalapja nincs, a haja gyér, összehorzolta a novemberi szél. Az arca? Lehet negyven évet mutat, az arcában riadalom. Légnyomás érthette, mert a baloldali arc kissé lejjebb csuszott. Hatalmas kifűtt ökleit görcsösen markolják a botot.

— Ne sirjon! Nem érti? Kap pénzt! Nem lehet tudni mit motyog, csuklásban elvész a szavak értelme. A szolgáljon az irással ki a polgármesteri párnás szobából.

— Na álljon fel, győzzön!
— Hova?
— Ne kérdezz, csak jöjjön, meggyünk itt lefele az oldallépcsőn.

A síró férfi felhorkan:
— Ugy-e, ugy-e bezárni visz? Bezárni visz, ott megy lefele a lépcső?

Rémes a megriadt ember. Szemében az a félelem, mint a vágóhídi állaté, amikor felé sulyt a tagló. A folyosón egy prosztitált szánakozó kíváncsisággal megáll.

A szolgál kemény:
— Ne beszéljen annyit, a pénztárhoz meggyünk, ezer leít kap. Kiulta a polgármester ur.

Igy kell vele bánni, ilyen keményen, mondja a szolgál, mert szívbaros, gyakran összeesik és így nem hagyja el magát. Szerencsétlen rokkant. Főhadnagy volt s civilben főmérnök. Négy gyerek atyja.

A pénztár teremben toprongyos szegények várják a havi segélyt, a pár leít, amit számukra a Rimanóczy-alap juttat. Egy hangos, spárgával öszekötött kékbubonvos öreg érkezik.

— Nagyságos Barna ur itt van?
A szegények megriadtan csitítják, csendesebben, hallja, csendesebben. A jövevény azonban süvölt nagyságos Barna ur után, aki ugylátszik a 20—30 leít szokta neki kifizetni. Nem hallja a figyelmeztetéseket és nyitott szemmel egyenest az ajtóba ütközik. Süket is, vak is.

A pénztáros olvassa a neveket. Ki kiabál a rácson:
— Ki kap itt ezer leít?

A szívbaros, béalábu rokkant reszketve becsoszog, átveszi a pénzt és aláírja a nyugtát. Aztán valami atavisztikus ösztönnel kezét nyújt a pénztárosnak, aki meghökkenve tévóvá:
— M. L. főhadnagy vagyok, mérnök,

— motyogja a lebernyeges ember, bamba és félszöm, a meghajlása sem sikerül, — köszönöm.

A pénztáros elfogadja a kezét, egy kicsit sápadt, a szája egy pillanatra megvonaglik, de nem szól semmit. Utána néz az emberre, aki erőszakoltan húzza maga után elmaradozó lábait.

HUSZEZER LEI AJÁNDÉK a „NAGYVÁRAD” OLVASÓINAK

A „NAGYVÁRAD” meg akarja hálálni olvasóinak a laphoz való ragaszkodását és hűség szeretét. Ezért a kiadóhivatalt a „Nagyvárad” olvasói között huszezer leít fog 1925 január 18-án kisorsolni.

A sorsolásban díjtalanul résztvesz mindenki, akinek előfizetési nyugtája 1925 január 18-án akár csak egy hónapra is ki van fizetve. Résztvesz tehát az a helybeli és vidéki előfizető is, aki január 18 előtt bármikor lépett, illetve fog lépni az előfizetők sorába.

Azok is résztvehetnek a sorsolásban, akik nem előfizetők ugyan, de naponta meg szokták venni a „Nagyvárad”-ot. Hogy ezek a sorsolásban résztvehessenek, azoknak csak annyit kell megtenni, hogy ne dobják el, ne tüzeljék el a kiolvasott „Nagyvárad”-ot, hanem tegyék el az újság első lapját és ezt gyűjtsék össze, úgy, hogy el ne kallódjék. Hogy azután miképp igazolják azt, hogy ők a lap rendes vevői, azt alább megmondjuk. A fontos az, hogy december 1-től tegye el mindenki, aki példányonként veszi a „Nagyvárad”-ot, az újság első lapját, a címlapot.

A sorsolás január 18-án, vasárnap délután 10 órákor lesz s azon jelen lehet minden előfizető és mindenki, aki igazolta, hogy példányonként vásárolja a lapot. A megjelenőket őt bizalmi embert küldenek ki, akik a jelenlevő kir. közjegyzővel együtt bárkinek a kívánságára meggyőződnek arról, hogy minden előfizetőnek és minden igazolt példányszámonkénti vásárlónak a neve egyforma nagyságu cédulákra van felírva és hogy minden ilyen cédula elhelyeztetik az e célra elkészített urnában. A kir. közjegyző felkeri valakit, hogy a sorsolást ejtse meg. A sorsolásról a kir. közjegyző jegyzőkönyvet vesz fel.

Akinek a nevét először kihúzzák, az nyert

TIZEZER LEIT,

akinek a nevét másodszor kihúzzák, nyert

ÖTEZER LEIT,

akinek a nevét harmadszor kihúzzák, nyert

HÁROMEZER LEIT,

akinek a nevét negyedszer kihúzzák, nyert

KÉTEZER LEIT.

A nyereményeket a „Nagyvárad” kiadóhivatala 1925 január 19-én készpénzben kifizeti.

A „Nagyvárad” nemcsak jó, érdekes, megbízható, komoly lap, hanem a legolcsóbb újság is. Naponta 8—16 oldalon jelenik meg, tehát több olvasni való van benne, mint más lapban.

Annak ellenére, hogy minden előfizetőnek és olvasónak reménye van rá, hogy tekintélyes összeget nyer, az előfizetési díjat mégsem emeljük fel. Az előfizetés marad havonta 50 leít, vidéken 60 leít. Aki hozzájárul, annak postai befizetési lapot küldünk, hogy az előfizetési díj be-
küldése se kerüljön költségbe.

A példányonként vásárlókat még egyszer figyelmeztetjük, hogy az újság első teljes címlapját tegyék el. Január közepén megírjuk, hogy melyik 12 decemberi és 12 januári lap teljes első címlapját küldjék be annak igazolásul, hogy a lapot megvették. Aki ezt a kétszer 12 lapot, tehát összesen 24 lapot beküldi, az úgy részt vehet a sorsolásban mint az előfizető.

10 százalékos luxus-adó

Irta: Dr. Feld Albert, ipartestületi ügyész.

Az ipartestület legutolsó elöljáróági ülése határon foglalkozott az iparosságot fenyegető újabb veszedelmekkel, a 10% luxusadóval, amely ugyan egy régebbi törvényes intézkedésre vezethető vissza, de városunkban most kezdte a pénzügyigazgatóság alkalmazni.

1921. szeptember 1-én lépett életbe a fényüzési és forgalmi adóról szóló törvény, melynek bennünket érdeklő rendelkezései a 2. §-ban vannak lefektetve, mely szerint 10% fényüzési adó szedendő be minden eladás után, melynek tárgya:

1. selyemmel bélelt konfekciók;
2. csipkék és selyemmel kidolgozott garnitúrák;
3. finom butorok, továbbá 10.000 leien felüli szobabutor garnitúrák;
4. olaj és aquarell festmények, szobrok, ha nem alkotójuk árusítja;
5. női kalaptollak;
6. 3000 leien felül szőrmék;
7. kizárólag, bőröndök, ridikülök, bőr- és sevelmekésztyűk, valamint hasonló egyéb diszcsikkek;
8. női és férfi fehérnemű, ha darabonként 300 leien felüli az árak;
9. 2500 leien felüli női ruha, tekintet nélkül az anyagra;

10. cipők és papucskok, ha lakkal, vagy lakkból készülték, vagy tekintet nélkül az anyagra, ha 800 leien felüli az árak;

11. 20 lőeron aluli személyautók és tartozékaik;

12. fényképezőgépek és tartozékok, ha nem hivatalos fényképész vásárolja.

Feladatunk vizsgálni a következőket:

- a) vonatkozik-e ezen törvény az iparosra?
- b) ha igen, mennyiben?
- c) mi ezen törvényvel szemben a teendő?

Ad a) Véleményünk szerint ezen 10% fényüzési adó az iparosra nem alkalmazható. A törvény ugyanis kifejezetten eladások utáni adóról beszél, minthogy pedig az iparos nem elad, hanem munkát végez, megrendelést teljesít, szolgáltatásának lényege a munka és nem az áru, tehát ténykedése nem eladás és így a törvény szavai szerint is az iparosra általánosságban a fényüzési adó nem vonatkozik.

Most felmerül a kérdés, mi van azon esetben, ha a megrendeléshez az anyagot az iparos adja? Ez fényüzési adó alá nem eső munkateljesítés, vagy pedig ezen adó alá szolgáló eladás?

Józan ész felfogása szerint ez az eset nem esik fényüzési adó alá, ez nem eladás, hanem az anyag szolgáltatása kizárólag a kiszolgálás megkönnyítésére, a verseny felvételére és kifejlesztésére szolgáló eszköz, de semmiesetre sem eladás. Nem az annál inkább, mert szabály szerint az iparos a nyers anyagon nem keres, a nyers anyagot a beszerzési árban számítja fel, tehát eladásról szó sem lehet.

Ezt maga a törvény koncedálja, amennyiben a 6. szakaszában a következőket mondja: Ha feldolgozás céljára vásároltatik az áru (szabó, masamód), a fényüzési adó a vételkor fizetendő és így még egyszer nem kell a feldolgozónak fizetni. Ha azonban viszonteladónak adatik el az áru, akkor a viszonteladót terheli a fényüzési adó felszámítása.

Itt közbe kell vetnem, hogy a fényüzési adó a vásárló közönséget terheli, az eladónak csak az a kötelessége, hogy ezt bevételezze a vevőtől, de viszont ezen kötelezettség teljesítéséért pénzbüntetés terhe alatt felelős.

A fentiekből minden kétséget kizáró módon tehát megállapítható, hogy az iparost a fényüzési adó semmiképpen sem terheli és ha mégis követeli a pénzügyi hatóság, akkor követelése jogtalan, törvényellenes, ami ellen kétfoku jogorvoslatnak is van helye.

Ad b) A második kérdés az, hogy mégis mennyiben vonatkozik ezen törvényes rendelkezés az iparosra. Erre nézve minden kétséget kizáró határozottsággal feleljük, hogy az egyetlen eset az, ha az iparos nem munkát ad, ha szolgáltatásának lényege nem a megrendelés szerinti munka teljesítése, hanem más által készített kész árut szállít, azóval ha tipikus eladást eszközöl, akkor őt terheli az eszközölt eladás utáni fényüzési adó beszedése

és beszolgáltatása. A törvény szövegében kizárólagos felsorolással lévén szó, a szabó, masamód, fehérnemű varró, asztalos, szűcs és cipész iparosok azok, akiket a pénzügyi hatóság ellenőrzés alá vehet.

(Az arany, ezüst, platina, drágakő és 3000 leien felüli áru szőnyeg más kategóriába esik.) A fent felsorolt iparosok, addig is, míg a kellő lépések megtörténnek a törvény helyes alkalmazása tekintetében, úgy fognak védekezni a jogtalan adóztatás ellen, hogy a kiküldött ellenőrök előtt igazolni fogják, hogy a nyersárukat feldolgozás céljára vásárolták, tehát a fényüzési adót annak kellett szednie, akitől ők a nyersárut vették. Ők tehát nem felelősek, megadóztatásuk esetében pedig élni fognak a törvény szerinti jogorvoslatokkal.

Ad c) A harmadik kérdés az, hogy mi ezen törvényvel szemben a teendő.

Kétségtelen, hogy ezen törvény az 1921. évi adótörvény egy csökevénye, amelyet elfeledtek eltemetni szülőanyja, az adótörvény jobbélre szenderülése alkalmával.

Ezen megállapítással azonban a kérdés nincs elintézve, mert van egy tényezőnk, amellyel számolnunk kell. Tehát mi a teendő?

Minthogy a törvény 7. §-a a pénzügyminisztert felhatalmazza a törvény magyarázatára és főképpen a limitárak megváltoztatására, sürgősen felíratl kell a miniszterhez fordulnunk, annak kimondása iránt, hogy az iparosra a tipikus eladás esetét kivéve, a fenti törvény nem vonatkozik. Mondja ki a miniszter, hogy az iparos azon ügylete, amellyel a teljesített megrendelést szolgáltatja, még akkor sem eladás, ha a nyers anyagot ő adja.

Amennyiben finandális szempontokból ezen megállapításokat megtagadja (a megtagadásra törvényes ok nincs), úgy a törvény 7. §-ban reáruházott jog alapján, tekintettel az 1921. évi és mai áruk közötti hatalmas értéktolódásra, a törvényben előforduló ármegállapításokat 20-szorosára emelje fel.

Ezen felirathoz való csatlakozás útján az összes ipartestületeknek, kereskedelmi és iparkamaráknak együttesen kell eljárni.

KI LESZ DOBVA SZEMTELEN

olcsó árakban egy nagy tömeg

Férfi öltöny,
Almeneli kabát,
Raglán,
Micádó,
Bőr kabát és
Gummi köpenyeg
az előírt árakból

25% engedmény

SCHWARCZ ADOLF
férfi ruha ülete :: Bul. Regele Ferd. 3.

„Hófehérke“

áruházban Sas-palota
Piata Unirii (Szt. László-tér)

10 napig rendkívül

olcsó harisnya vásár

170 Leies női flor harisnya	65—85	Leiert
250 Leies férfi flor harisnya	100	Leiert
130 Leies férfi flor sokni	68	Leiert

Saját érdekében!

Mielőtt szükségletét beszerezné, keresse fel az előnyösen ellismert legolcsóbb divatáruházat

Au Printemps de Bucarest

(volt Missir) hol a raktáron levő összes árucikkek rendkívül olcsó árakban árusítatnak el.

MEGNYILT!!! Hajnal & Rózsa

nagyáruház

Sir. Iosif Vulcan (Nagy Sándor-utca 1.)

A legolcsóbb beszerzési forrás!
Dus választék!

Divat és kabátszövetek

Velur

Cootsmen

Sifon

Vászon

Szines és fehér damaszt asztal-neműk

Valódi rumburgi vásznak

Bársonyok

Divat-barchetek és velurok

Francia flanelek

Grenadin opál ágyterítő és

függönyre való Türoszok

Rumburgi női és férfi szebekendők

Kabáthelések és hozzávalók nagy választékban

Előzékeny pontos kiszolgálás

Szíves pártfogásukat kéri

Hajnal & Rózsa

Szabók árendeménnyben
részesülnek.

NAGYÜZEMEK TUNGSRAM ÉGŐVEL VILÁGITANAK

LEGGAZDASÁGOSABB
IZZÓLÁMPA!!

Uri Szabó

üzletemben a legolcsóbb és legjobb ruhák készülnek. Őszi angol szövetek különlegességeim nagy választékban megérkeztek.

HACKMAYER, Avr. J. (Kossuth)-u. 2.

I. a mosó Barchettek	39	Le
I. a mosott sifonok	37	Le
Divat flanellek	69	Le
Dpla uszáles kosztüm szövetek	185	Le
Kabát plüschök	575	Ltö
Divat bársonyok	196	Le

Lárám feljelentés érkezett a rendőrségre dr. Balázs Jenő ügyvéd ellen

Megírtuk, hogy Balázs Jenő dr. ügyvéd egyetlen helyre távozott Nagyváradról. Eftal ügyvédnek háza van Nagyváradon és minte érthetetlen, hogy 25 ezer leies differencia miatt tönkretette magát. Dr. Balázs Jenő jó módú ember hírében állott, és legajlisabb tagja volt az ügyvéd-szabdalonnak.

Nagyon valószínű, hogy nem az elmulajdonított pénz miatt tűnt el dr. Balázs, hanem más okok késztették a távozásra.

A rendőrség bünygyi osztályához szabadon három feljelentés érkezett be dr. Balázs ellen. Karácsonyi Mózes volt aktív, jelenleg pénzügyi tisztviselő, aki Bódó-utca 9. sz. alatt vásárolt házat és a kárta átiratni nevére, dr. Balázs Jenőt azt meg, hogy a telekkönyvi átirást elvégezte. Dr. Balázs 7500 leit kért és kapott karácsonytól, de a pénzügyigazgatóságnál összesen 390 leit illetéket fizetett be. A telekkönyvi átirást nem végezte el.

Ugyancsak hasonló módon károsította dr. Balázs öz. Mertz Józsefnét is, aki szintén telekkönyvi átirást bízott reá. 12.650 leit fel dr. Balázs öz. Mertznetől. A telekkönyvnel nem intézett semmit öz. Mertz ügyében, a pénz viszont nem fizette illetékes helyeken.

A harmadik feljelentő Bódis Ferenc szerkesztő, akitől egy 3000 leies zseborát vett dr. Balázs hitelbe. Fedeztetil egy, az ent bankra szóló tízezer lei névértékű telekkönyvet hagyott az ékszerésznél. Egy-egy, amikor Bódis nem volt az üzletben, a zseborátotól kicsalta a telekkönyvet al, hogy kiveszi a bankból a pénzt és vissza kifizetni az órát. Ez még augusztan történt és azóta Bódis nem látta dr. Balászt.

A rendőrség bünygyi osztályához eddig csak ezek a feljelentések érkeztek dr. Balázs ellen. A rendőrség mind a három esetben bevezette a nyomozást a feljelentésben foglaltak valódiságának bizonyítására és azután teszlik csak át az iratokat a bírósághoz, indítvány végett.

Dr. Balázs Jenő eltűnéséről írt tegnap a lapunkra egyébként Losonczy Juliska, avel az eltűnt ügyvéd közös háztartásban a következő sorok közlésére kér: Nem az az, amit Balázs ügyvéd jelenlegi lakás-átmozója rólam a „Nagyvárad” tegnapi cikkében állít. En nem jelentettem fel Balázs dr. hót sehol sem, ellenben miután Balázs nem méltatlanul bánt, őt március hó folyamán elhagytam. Egy szobát kértem tőle, azt szétváltunk után a lakásnak egy mosókonyha-szerű helyiségebe szorultam. Balázs ügyvéd többszöri kéresemre sem adott nekem házukban szobát, mire én a kábizottságtól kértem annak kiutalását. A lakásból azonban lerekviráltak két szobát a táblai tanácselnök veje részére, míg továbbra is a mosókonyhában vagyok egyetlen meghúzni magamat, de feljelentet Balázs Jenő ellen sem bosszúból, sem más okból kifolyólag nem tettem így sem. öz. Mertz Jánosné részéről annak a közlésére kértek fel bennünket, hogy nekik sem volt házvételük ügyük. A házügylettel Mertz Józsefné bizta meg Balázs ügyvédet, aki feljelentést is tett ellene.

IXIA orosz kölnivíz a leg-
jobb. Kapható a
SAVOLY illatszertárban.

Iszletes házikoszjáról ismert
Berkovitsné
orth. kóser vendéglője
Str. Nico'ea lor a (Zöldfa-utca 19. sz.
(H. Wolsz Bernáttól szembe) renoválva újított megnyílt.
Mérésékelt árak! Előnyös abbonmák!

Nagyvárad asszonyok, akik a királyné elé járulnak

A világháborúnak egyetlen vesztes fele van, egyetlen igazi szenvedője, akinek veszteségei pótolhatatlanok, akinek sebére a földi életben nincsen orvosság, aki vállaira vette a világháború minden nyomorúságát: a nő, az anya, az özvegy. Mind egy az, hogy a férj a harctéren esett el, vagy a tufeszített frontmögötti tisztviselői munka örölte meg, döntötte ki időnek előtte. Ott maradt az özvegy a neveletlen gyermekekkel, a családfenntartás ezer gondjával. Egyetlen vigaszuk volt azoknak, akiknek férjük állami szolgálatban volt, hogy akármilyen csekély, de valamelyes nyugdíjat fognak kapni az államtól, a férfók által évtizedekig fizetett nyugdíjalap után. És csodálatos: a kormányoknak legkisebb gondjuk van épen ezekre az anyákra, elaggott özvegyekre. Évek teltek el és a tisztviselői özvegyek nyugdíjfolyósítása iránt benyújtott kérvények isten tudja, hova kallódtak el elintézetlenül. Ugy érzik, a férfiaknál nincs mit keresniök, oda fordulnak tehát a női szívhez, amely velök érez, az anyai szívhez, amelynek dobbanása mindenütt egy az egész világon, a királynő szívéhez, amelyhez alattvalói közül legközelebb áll az anya, a gyermek: oda járulnak kéréseikkel a Nagyváradra érkező királyné lábai elé.

A Nagyvárad szerkesztősége magáéva tette néhány héttel ezelőtt a nyomorúságban, gondok között selylő özvegyek panaszát és felhívásunkra harmincöt özvegy küldötte be adatait és azt a kérését, hogy segítsük elő, hogy könyörgésük a királyné elé juthasson.

Bjelik Imre dr. apostoli kormányzó, román kath. püspök készségesen vállalta el, hogy az özvegyi nyugdíj jogosultjainak küldöttségét a királyné fenséges színe elé vezeti, hogy átadhassák írásban kéréseiket.

Itt adjuk azoknak névsorát, akik a királyné jószág kezétől várják, hogy jogos nyugdíjgyük elintézését parancsolja meg a késedelmeskedő hatóságoknak. A legtöbb özvegy jajongva sikolt fel: éhezünk gyermekeinkkel együtt és nincs senki sehol, a ki megkönyörüljön rajtunk. A királyhoz intézendő felségfolyamodványt ezek írták alá:

Högye Ferenc főmozdonyvezető özvegye Str. Vlahuta 44. Mester József vonatvezető özvegye és négy apró árvája Szent Anna-utca 18. Derecsky Lajos vasutas nyomorék, beteg özvegye Téglavető-utca 38. Járay Sándor vasutas özvegye Szőlőtelep-utca 7. Kövesi Sándorné vasutas özvegye és két árvája Hevesi-telep, Zagyai János vasutas özvegye és három árvája Széles-utca 32. Berényi János vasuti művezető özvegye és nyolc árvája Bul. Reg. Ferdinand 55. Antausz Elek főmozdonyvezető özvegye Szent Anna-utca 3. Ujvári Józsefné főköcsimester özvegye Szent Anna-utca 3. Vitális Emilné főmozdonyvezető özvegye és két árvája Temető-utca 23. Schwoi Vilmosné vasuti főellenőr özvegye Schlauch-ter 4. Varga István vasuti főkalauz özvegye Temető-utca 10. Horváth Jánosné mozdonyfelvigyázó özvegye és két árvája

Széles-utca 10. Fehér József vasuti hordár özvegye Halász-utca 7. Gasperik Lajos tanító özvegye Sztaroveszky-utca 5. Mányoki Ferenc tanító özvegye Körös-utca 25. Eisele Sándor váraljai tanító özvegye és öt árvája Ermiályfalva, Vétzy Viktor révi áll. tanító özvegye Str. Pasteur 55. Forszán Gergely gör. kath. tanító özvegye, Réz Andor őrnagy özvegye Alapi-utca 6. Philippi Aladár dr. ezredorvos özvegye és egy gyermeke Str. Delavrancea, Arnotfay Alfréd ezredes özvegye Str. Delavrancea 9. Lausch Károly ezredes özvegye, Szücs Géza alezredes özvegye, Pozsonyi László ipari főfelügyelő özvegye és két árvája, Gyenge Béla törv. bíró özvegye Csengeri-utca 5. Olasz József ny. táblabíró özvegye Str. Pasteur 47. Pintér Károly kir. táblai altiszt özvegye Str. Delavrancea 6. Külös István adóhivatali kezelő özvegye Nagyszalonta, Sényi Károly járásbírósi tisztviselő özvegye Pereces-utca 2. Boros Péter j. b. altiszt özvegye Tenke. Dr. Coste Emil kir. táblabíró özvegye Str. Saguna 20. Miklós Ferenc pénzügyi hivatalszolga özvegye Mélyárok oldal 176.

Az özvegyek között több 60-70 felé járó idős nő van, akik minden segély nélkül csak az isten tudja, hogyan tengetik napjaikat, melyekbe belesugárzik most a királyné jövetelével a bizakodásnak reménysugára.

A szerkesztőséghez érkezett leveleket nem lehet meghatódás nélkül olvasni, amikor keresetlen szavakkal festik le nyomorúságukat, kínlásukat az élettel, amelyben a házbér rettenetes gondjain segítene legalább a nyugdíj, amely a megélhetéshez amugy is kevés. Volt, aki magyarul, volt, a ki románul már meg is írta kérvényét a királynőhöz esdeklő szavakkal. De nem maradtak el a hálás köszönetek a szerkesztőség akciójától sem, bár mi soha köszönetre, újságírói kötelességünk teljesítéséért nem számítottunk, jól esik nekünk és velök együtt fogunk örövendeni, ha a királyné szava megmozdítja a hanyag hivatalokat, amibe mi is az özvegyekkel együtt teljes bizakodással, reménységgel vagyunk eltelve.

MIDINETTE arckrém teljesen ártalmatlan a bőrt puhítja, fehéríti, szelíti megovja.
Kapható: **SAVOLY** illatszertárban

Vegye mindig a jót,
a legjobbat
ezért csak **Bayer**

Aspirin
tablettát és
soha utánzatait

ASPIRIN
05

DORIAN FILMSZÍNHÁZ

Ma, vasárnap utoljára

Maxim mulató csillaga

Szalón vigjáték 6 felvonásban.

A főszerepben: **P. Menichelli.**

Hajsza a boldogság után

Hétfőn bemutató

kinai dráma

PASSAGE MOZGÓSZÍNHÁZ

(volt Vigadó)

Ma, vasárnap utoljára

KURUZSLÓ

Földes Imre színműve 7 nagy felvonásban.

Rendezte: Kertész Mihály

Főszerepben: Várkonyi Mihály,
Mary Kid Dorian-film.

Catana rendőrprefektus fog dönteni a kiutasítottak ügyében

A Nagyvárad irta meg elsőnek, hogy 132 nagyváradit embert kiutasított a belügyminiszter, mert évekkézel előtt lemondtak az állampolgárságról. A szóban forgó váradlakosok nem hagyták el Románia területét, sem román, sem más útlevéllel és azok az indokok, amelyek az állampolgárságról való lemondásra kényszerítették ezeket az embereket, nagyon súlyosak és minden kis ekzisztenciára döntő befolyásnak.

A nagyváradai államrendőrség felelőssé utasításra járt el amikor a sok emberrel olv szomorú végű kiutasítást forszírozni kezdték. Nem egyszer próbálták már áttenni ezeket az embereket a határon.

de a magyar hatóságok egyszer sem fogadták be őket, azzal az indoklással, hogy román állampolgárok.

Miután a legtöbb kiutasítandó katonaköteles, az államrendőrség áttette az aktákat a katonai parancsnoksághoz, intézkedés végett.

A katonai parancsnokságon a legnagyobb előzékenységgel kezelték az ügyet, azonban nincsen semmi utasításuk, hogy mihez kezdjenek a százharmincket emberrel. Így most újból visszautalják az államrendőrség hatáskörébe és ott fognak dönteni végérvényesen ez ügyben. Catana rendőrprefektus azonban e pillanatban Bukarestben van a rendőrprefektusok értekezletén. A rendőrprefekturán nyert értesülésünk szerint

a rendőrprefektus hazaérkezte után fog dönteni ez ügyben.

Ismerve Catana prefektus messzemenő jóindulatát, bizonyos, hogy közmegegyezésre fogja elintézni ezt a koplikált és jóakaratot igénylő ügyet.

Interpelláció a kamarában egy felbontott házasság miatt

Bukarestből jelenti a Rador: A szenátus ülésén a miniszterelnök betérjeszti a közigazgatási reformjavaslatot.

Ghianescu felvilágosítást kér a kormánytól a moldvai szovjetköztársaság kiállításának ügyében. Bratianu Jonel megnyugtató választ ad.

A kamara ülésén az elnök, Duca külügyminiszter tart beszédet. Beszéde során megállapítja, hogy az ország pénzügyi helyzete javult, a pénzügyi egyensúly helyreállt és ezt nem a tisztviselők javadalmazásának csökkentésén keresztül érték el. A pénzügyi konszolidációt a külföld is elismeri, mert a jó belpolitika a külpolitikai helyzet alapja. A kormány presztizse úgy a külső, mint a belső relációban emelkedett.

Giurgilescu tiltakozik az ellen, hogy a kormánytól a koronát az országtól az ostromállapot rendszere és az erőszakos kormányzás által.

Philipescu felvilágosítást kér Arion miniszter Strybey herceg leányával kötött házasságának felbontása ügyében. Az esküvőn annak idején részt vett az uralkodópár is és az egyik házassági tanu maga a miniszterelnök volt. Most mégis felbontották a házasságot azon a címen, hogy a házasságkötés nem volt törvényes. Érthetetlen az is, hogy mondhatta ki törvénytelennek a bíróság ezt a házasságot az egyik fél kérelmére hat napon belül. A miniszterelnököt, aki tanu volt a házasságkötésnél, felelősségre kell vonni.

Marzescu igazságügyminiszter tiltakozik az ellen, hogy az igazságszolgáltatás által elintéztett kérdéseket a parlament elé

hozzák. Ez veszélyes játék. A bíróság a törvény értelmében járt el.

Moldovan Victor kéri Franasovici, Ungureanu, Demetrescu és Gocanu képviselők mentelmi jogának felfüggesztését az útlevél-panamában való részességük miatt.

Manu újból kéri az erdélyi választási listák kiegészítését.

Marzescu igazságügyminiszter kijelenti, hogy az új listákon most dolgoznak az állampolgárságról szóló törvénnyel kapcsolatban.

Toni képvisel. élesen támadja a feirati javaslatot.

Ma nyílik meg a Helikon házikiallítása

Contemporain festők kiállítását után vasárnap délelőtti régi meslérek műveiből rendez tárlatot a Helikon. Néhány hónappal ezelőtt egy híres erdélyi magángyűjteményt sikerült megszereznie a jővő szalonnak, melyben több mint hatvan darab kép: Pataky László művei.

Patakyt talán szükségtelen bővebben bekonferálnunk a nagyvárad művásárló közönség figyelmébe. Az elhunyt nagy mester neve régen a művészet történetében és éppen ezért szinte meglepően olcsók azok az árak, amikben a képek eladását megszabták. Nehéz volna nekünk a képek egyikét-másikat a többi fölé kiemelni, mégis fel kell említsük, hogy a Szántóvető, Az utolsó éjszaka, a Podmaniczky, az Omnibusz a Vampetics előtt s a Lázongó nép azok a képek a házyatékban, amik leginkább reprezentálják Pataky művészetét.

Nagykétség volna akár dicséretet, akár kifogásokat innunk olyan meslérek műveiről, akiknek helyét hivatottabb és alaposabb kritika már rég meghaladta. Eppen ezért nem is terjeszkedhetünk ki ezekben a sorokban a képek bírálatára, inkább csak aláauzunk, mint örvendetes eseményt, hogy Nagyváradon kerülhetett közönség elé a Pataky-kollekció. Ugyanigy szennáció az is, hogy a gyűjteményen kívül egy Munkácsy és egy Thán-kép is szerepel a kiállításon.

Meglepetés erejével hatnak Rahssányi Dezső templom és szalon-interieurjei. Rahssányi Lotz-nak és Benczur-nak volt tanítványa s az auciuitás-felé hajló kedvtelésével egy nagy művész közvilágosságával ragadja magával szemlélőt. Rajzok és karcok közül a világhírű francia mesternek, Auguste Renoir-nak két-két csodaszép műve, Komjáthy Wanyerján-nak a Wilde „Reading fegyház”-ának angol kiadásához készült illusztrációjának első példánya emelendő ki, mint kuriózumok. Az expresszionista orosz mester: Tschanner János Párisból koldított rajzai, Mund Hugónak két renegeleg studium után született brilliáns neo-klaszikus vászna és Balog Istvánnak több kis, még Rómában készült festménye diszei még a kiállításnak.

A falában az anyag oly gazdag s a tárlaton szereplő nevek oly kimeríthetetlen sorozatban képviselik a legelőkelőbb magyar és idegen művészeteket, hogy ez a recensió legfeljebb csak izeltje lehet annak, amit gyönyörködni kívánó szemünk értékben kap a Helikon-tárlatán. Külön eseménye a tárlatnak a muzeális és klaszikus hatású tizenhetedik századbeli Bassano-kép, Szepesi-Kuszkának gyönyörű és hatásos vászna, Komdromi-Katának egy régi monumentális alkotása, a régi, nagy értéket reprezentáló mesteri művek közül: Telepi és Réty Károly dogai emelik a valóban magas és előfelé nyitott házi kiállításnak stílusát. A megnyitás vasárnap délelőtti fél tizenegy órakor lesz.

• „KEGYELET” a Sas alatt.

• Leipzig-ból ismét érkezett nagymennyiségű szőrmeárú Leichner szücs Str. Ciorogariu (Uri-utca) 4. szám.

Harry Liedtke,
Éva May, Lia de Putty adják a

Bőregér

slágerfilm főszerepeit

Régi Szinkö udvarban

A HEYMANN-KERTBE

Bejárat a sárga lobogóná
Bul. Reg. Ferdinand (Rákóczi-u.)

Árjegyzék

figyelemmel olvasandó!

Kabál-kelme

angol szövethöl, drap és szürke színekben
méterje . . . 170, 180, 189 és 200 Lei

Tegelhol costum-kelme

140 cm. széles, tiszta gyapju méter
175, 180, 200, 240, 300 és 500 Lei

Telikabál szövelek

velour düftin és posztóból, barna, fekete, sötétzöld, tob, teg. és drap színekben
méterje 510, 650 és 800 Lei

Mosó-lanelek

nagyon szép színekben
méterje 60, 65, 70, 80 90 Lei

Tennisz-lanelek

minden célra alkalmas méterje 30, 36 Lei

Mosó karlono

szép mintákban különösen mosható
méterje 35, 40, 45 Lei

Kockás és csikos angol kelmék

alkakra nagyon alkalmas, szép színezéssel
méterje 330, 380, 400 Lei

Ruhabáronyok lekele színekben

méterje 90, 150, 200, 300, 500 Lei

Kabál plüschök

mtr. 700—1500 Leiig

Fekete és barna selyem marocin

prima minőségben 325 Lei

Ilona!

Jó minőségű pamutvászon minden célra
alkalmas 80 centiméter széles, reklam ár
méterje 36 Lei

Erzsi!

Vastagszálu pamutvászon, munkások részére különösen ajánlható, 90 cm. széles
méterje 40 Lei

Boris!

Kitűnő pamutvászon, ágyneműre valamint női fehérneműre használható, 85 cm. széles
méterje 56 Lei

Terez!

Erős szálu creas-vászon ágyneműre különösen használható, minősége elsőrangú,
méterje 62 Lei

Diana!

Batist-schiffon mtr. 48 Lei

Alsó lepedővászon

150 cm. széles, minden hártartásba ajánlható, nagyon jó. tartós, mtr. 150 Lei

Barna Jenő

ILDLONSÁGOK

NAPIREND.

1924 — november 16 — vasárnap.

DÉLELŐTT: Fél 12 órakor városi diszkörnyülés (a királyi pár portréinak ünnepélyes leleplezése).

DÉLUTÁN: 5 órakor Izraelita Nőegylet teadélutánja (Keresk, Csarnok). — Fél 3 órakor Egyetértés-Tűrkés mérkőzés a Rhédey-kei pályán, ugyanezkor KKSE—NAC mérkőzés a Karoly-trónörökös (Erzsébet-iget) pályán. (Ugyanezkor NAC—Kolozsvár válogatott mérkőzés Kolozsváron.)

POLIKLINIKA: Venerás betegeknek naponta d. e. 8—10-ig, este 7—9-ig. — Nőgyógyászat d. e. 10—11. — Gyermekgyógyászat d. e. 10—1. — Tüdőbetegeknek d. u. 4—6. — Trachomás betegeknek d. u. 1—2.

BETEGSEGÉLYZŐ PÉNZTÁR: Férifielgyógyászat d. e. 9—11, Dr. Dénes Sándor. — U. az dr. Weinstock Ármán d. e. 11—1. — Szemgyógyászat 12—1. Waldmann Béla dr. — Bőrgyógyászat d. e. 3—10. Dr. Molnár Leo. — Fül-, orr-, gégegyógyászat d. e. 1/2—1/3. Dr. Chidoan György. — Sebészeti d. u. 1—1/3. Dr. Pop Sándor és d. u. 1/2—6. Dr. Fischer Imre. — Nőgyógyászat d. u. 4—5. Dr. Dénes Sándor. — Gyermekgyógyászat d. e. 10—12. Dr. Gergely Dávid. — Fogkezelés. 12—1. Dr. Bartha Dezső. — Tüdőbetegek d. u. 3—5. Dr. Pacala Virgil. — Nőbetegek d. u. 1—3. Dr. Ilies Teodor. — Nyugvástérít nyitva d. e. 9-őt este 7-ig.

MUZEUM: Nyitva vasárnap d. e. 10—1, d. u. 3—6. Csütörtökön 1. u. 3—6-ig.

HELIKON házi kiállításának megnyitása d. e. fél 11 órakor Str. Bratianu (Szaniszló-u.) 1.

DÉLUTÁN: 4 órakor Zsidó Iparosok Egyesületének közgyűlése.

NOV. 17 este fél 8: Nőiszabó iparosok gyűlése.

Perlott Csaba. Kmetty és a nagyváradai közönség

Még csak két napig látható a Heymann-kerben Perlott Csaba Vilmos és Kmetty János képiállítása, amely leírónak bejárul. Egészzen szokatlan az az érdeklődés, amellyel a közönség ennek a két uró-ai híru magyar művészeknek váradi előadását honorálja. Napról-napra újabb és újabb jelentkezők a képiállításon, ítélik annak, hogy a közönség megérti és megbecsüli a komoly és értékes művészi munkákat. Érdekes, hogy a képek közül többet részletfizetésre vásároltak meg, ami váradi műtárlatok krónikájában egészen szokatlan dolog. Azt hisszük, hogy a hátravető két nap alatt a még el nem adott képek nagy része is el fog kelni.

* Anghelescu közoktatásügyi miniszter Nagyváradra jön. Beavatott helyről értesülünk, hogy Anghelescu közoktatásügyi miniszter valószínűleg november 20-án Nagyváradra érkezik. A miniszter részt vesz a szoborleleplezés ünnepségén, azután megyében néhány ujonnan épült iskola, a madarász állami elemi iskola felavására is részt vesz a miniszter.

* A biharmegyei liberális párt kongresszusa. Mosoiu tábornok, a biharmegyei liberális szervezet elnöke a vármegyei szervezet november 21-én d. u. 6 órára a liberális klub helyiségebe kongresszusra hívta egybe. A kongresszus a párt állandó választmányát fogja megválasztani.

* Az Országos Magyar Párt titkárságának felkéri azokat, akiknél kitöltött belépő iratok vannak, hogy Peredy György titkár (Nagyvárad szerkesztősége) merek beküldeni szíveskedjenek.

* Pethes Imre meghalt. Napok óta tarthatása után tegnap kidőlt az élő szőlő Pethes Imre, a budapesti Nemzeti Színház nagyváradi művésze, a legvalószínűbb magyar naturalista színész. Pethes több mint két évtizeddel ezelőtt víki városokban: Szeged, Nagyvárad, ad, aratta legforróbb sikereit. A pesti közönség és a pesti kritika Budán fedezte Pethes, aki az akkori Krisztinavárosi színházban Rostand Cyrano-ját játszotta. Az alakítás Pest művészi szenzációja lett, Pethes a Vigaszínházba, onnan a Nemzeti Színházba vitték. A multakban a francia társaság színműveiben Lavedan, Brieux, net, Sardon, stb. játszotta a hőseket, több Gorkij, Ibsen színpadi hőseit ábrázolta. Legutóbb — a régi tradíciókkal szavazva — teljesen modern felfogásban játszotta a pesti Nemzeti Színházban Leonidesen és őszintén beszélő igaz magyar színpadon sikerrel. Meleg szívű, szíves volt Pethes Imre. Budapesti jelenlétéről Pethes a Nemzeti előcsarnok-

Jorga a kamarában a kormányt távozásra szólította fel

Bukarest, november 15. A kamarai délutáni ülésén Jorga az agrárreform-visszaélésekről beszédet tartott és felszólította a kormányt, hogy adja át a helyét egy új erős pártnak, amely az országot kiemeli a mai helyzetéből.

A szenátus mai ülésén Bianu szenátor interpellációt terjesztett be amiatt, hogy Schioppa budapesti pápai nuncius részt vett egy irredenta gyűlésen.

Bukarest, november 15. A szenátus küldöttsége átadta a királynak a trónbeszédre adott feliratot.

A király ma két óra hosszáig tartó kihallgatáson fogadta Mardarescu hadügyminisztert, aki jelentést tett a pirotechnikai raktárban történt tüzes vizsgálatáról, amely merényletet állapított meg a katasztrófa okául. Jelentette továbbá, hogy a

kában ravatalozzák fel és vasárnap délelőtt temetik.

* KKSE—NAC ma délután a Karoly trónörökös pályán. A NAC kedvező körülmények között indul a mai mérkőzésnek. Teljes első csapatát szerepelteti, mert a válogatott csapatba kijelölt játékosai nem utaztak el, így a szimpatikus kolozsvári zöld-fehérekkel a küzdelem igen hívónak ígérkezik, mert az elért eredményeit figyelembe véve a KKSE ma Cluj egyik legjobb, de feltétlenül legszimpatikusabb csapata. A KKSE-ben ma mutatkozik be Krausz (gráci Makkabea), az ismert kiváló csatárjátékos. A mérkőzés pontosan 3 órakor kezdődik.

* Az Izr. Nőegylet ma, vasárnap rendezi első teadélutánját 5 órai kezdettel. Kéri a rendezőség a t. c. közönséget, szíveskedjék adományait a „Csarnok”-ba d. e. 11 óráig beküldeni. Teázás után tánc lesz.

* Minden előkelő cég részt vesz a december 5-iki divatrevü.

* A Ceire Mizrahi felkéri mindazon egyéneket, akik a volt Baross-utcai Mizrahi kölesönkönyvtárából való könyveknek birtokában vannak, hogy azokat megelőbb egyetünk elnökének, Just Mózesnek beszovalgaltatni, vagy egyetünk bármely tagjánál bejelenteni szíveskedjenek. Újabb — lehetőleg zsidó vonatkozású — könyvadományokat köszönettel fogadunk. A vezetőség.

* Halálozás. Plander Sámuel régi nagyváradai iparos polgár 76 éves korában elhunyt. Plander Sámuel Nagyvárad iparostársadalmának valamikor igen tevékeny tagja volt. Temetése ma, vasárnap délután 4 órakor megy végbe az Uri-utcai gyászházban.

* Kiknek kell állampolgárságuk ügyét tisztázni. A polgármesteri hivatal felkéri az alább felsorolt ügyvédek, ügyvédjelöltek, orvosokat, gyógyszerészeket és köztisztviselőket, hogy az állampolgársági hivatalban három napon belül okmányaik kiigazítása céljából a hivatalos órák alatt délelőtt 11 óráig saját érdekében jelenjenek meg: Pogány Etel, dr. Amigó Dezső, dr. Berkovits Bertalan, dr. Erdős Zsigmond, dr. Ervin Manó, dr. Farkas Adorján, dr. Gál Jenő, dr. Gáspár Miksa, dr. Grósz Andor, dr. Groszmann Samu, dr. Grünstein Bernát, dr. Huszár Benedek, dr. Kertész Rezső, dr. Mandel József, dr. Nagy József, dr. Rosenberg Dezső, dr. Sarkadi Dénes, dr. Szántó Dezső, dr. Zinner Sámuel, dr. Zoltán Jenő, Miskolczy Albert, dr. Klein Dezső, dr. Tamás Arnold, Horváth István, Farkas Sándor, dr. Klein Jenő, dr. Zipszer Béla, dr. Berkes Ernő, dr. Vértessándor, dr. Keszler Hermann, dr. Balogh Arthur, dr. Berger Erzsébet, dr. Erzmán Lajos, dr. Izák Ferenc, dr. Bihari Miklós, dr. Leipnik Sándor, dr. Lakatos Márk, dr. Rothmann Hugó, dr. Goldmann Árpád, dr. Szabó Sándor, dr. Sebes Lajos, dr. Havas András, Barna Gergely, Brant Gábor, Bacsonyi Margit, Benkő Katalin, Blau József, Kovács Gáspár, Constantin G., Ioan, Csernák József, Fröhlich Olivér, Fried Ilo-

letartóztatott diákokat nem helyezték szabadlábra.

Az Adeverul értesülése szerint Bratianu memorandumot nyújtott át a királynak az ellepkézi pártok helyzetéről. Ebben a miniszterelnök egy kormányváltás esetére — ha koalíció nem jönne létre — utódjául Averescu ajánlja, bár kijelenti, hogy az Averescu-kormány szomorú emlékü kísérlet volt.

Félhivatalosan megcáfolják azt a hírt, hogy a Vatikán a konkordátum tervezett visszautasította. A konkordátumot januárban fogja tárgyalni a bibornoki konklave.

Hétfőn megnyílik a bukarest—belgrádi telefonvonal. Az első beszélgetés a két ország királyai között fog lefolyni.

Goldis László szerdán Bukarestben találkozott Maniu Gyulával.

na, Juhos József, Zalogh József, Weisz Béla, Vincze Ferenc, Tarsoly János, Tibold Emma, Szabó József, Szabó István, Szilvássy István, Rechesan György, Puskás Jenő, Papp László, Pajkossy József, Popp Sándor, Oláh Jenő, Magyary Andor, Kőszeghy Anasztáz, Kóti Alex, Kurták Andor, Kuthy József, Szentpályi Gyula, Magyary János, Moga Margit, Kereszthury József, Erős József, Balogh Sándor, Kajetan Margit, Szlavie István, Darabanth Erzsébet, Ardelean Julianna, Paczkó Annus, Paina Katalin, Nemes Florica, Otília Muth, Mittermann Ferenc, Balázs Jakab, Barna Eléna, Klintok Katalin, Kun József, Dömer Péter, Erdős Mihály, Fábry Barnabás, Fodor József, Gál Sándor, Költő Jolán, Kerekes Mária, Zoltán Kiss Béla, dr. Kiss András, Labancz Mihály, Less György, Mogorócs János, Nagy János, Nagy Béla, Bitang Sándor, Bondor Mihály.

* November 21-én lesz a Grozavescu-hangverseny. Kolozsvári vendégcsereplése során Traian Grozavescu, a világhíri tenorista meghült. Emiatt vendégjátékának beosztásában változás keletkezett. A nagyváradai hangversenyt illetőleg a változás azt jelenti, hogy Grozavescu nagyváradai hangversenyt november 21-én, pénteken tartja meg a Katolikus Körben. Egyébként Grozavescu öt estére terjedő vendégjátékát ma kezdte meg Kolozsváron, ahol elővetelben keltek el magasan felemelt áron az összes jegyek. A november 17-ére váltott jegyek természetesen érvényesek a péntek esti koncertre. Jegyek különben korlátolt számban a Katolikus Kör pénztáránál naponta 10 óráig kaphatók.

— Vasárnap d. e. fél 11 órakor —
— gyermekmatiné. —
— Olesó helyárok. —
— Dorian filmszínház. —
— „Mackó ur kalandjai.” —

* Gummi haszúró és trickó melltartó modellek Kesztenbaum Juliska fűzőtermében. Ferdinánd király (Rákóczi) ut.

Barchendek, vászonárak, zsefírek, női és férfi szövöttek óriási választékban. Leiner Mártonnál

DECEMBER

13

VELENCEI ÉJ

Az izr. színház
álarcos estélye

Apolló mozgószínház
legújabb slágerfilmje a

Bőregér

Nagyszalonta pénzügyi és gazdasági helyzete

II.

Agabonakereskedelemben történt nagymérvű változások okai közt szintén az elsőhelyeket foglalja el az agrárreform nyomán fölépített sokkal kisebb mérvű termelés, továbbá a határmegállapítás által tőlünk elszakított jómódú községeknek a szalontai járásból való teljes távolmaradása.

A határmegállapítás folytán tisztán a nagyszalontai járásbíróság volt területét számítva, csaknem 100 lakost veszítettünk, kik a szintén lecsatolt terület holdon felüli területen gazdálkodtak. Ha ezt a területet hozzávesszük az agrárreform idején ide gravitáló lakosság és terület sokkal nagyobb mint a szalontai járásbíróság területétől elszakított lakosság és terület, már mindiárt adva van a kereskedelmünk igen nagymérvű visszaesésének oka.

Int az előbb említettem, az agrárreform színvonalában hozzájárult agabonakereskedelmünk visszaeséséhez. A hozzánk gravitáló és kisajátított területeket hacsak 20.000 holdra tesszük és a talajon terméshozást holdanként 5 mm. szántó, összesen 100.000 mm. annyi mint 1.000 vasút, azaz a mennyiség, mely a multban a helybeli kereskedelem számára számításba jöhetett. A területet produktumaiból piacainkra alig kerül, a fogyasztó közönségnek — különösen a városokat illetően — mérhetetlen kárára.

A fentebb elmondottakat természetesen színvonalas hatásoknak érzetik a marha- és sertés-kereskedelemben, továbbá a sertéshizlalás terén. A gyártók csaknem teljes megszűnése a marha- és sertésállományt nemcsak minőségileg, de mennyiségileg is károsan befolyásolták, köztudomású, hogy a falkás sertés-tételek ma már alig-alig kapnak, így a sertéshizlaláshoz szükséges prima húsanyag, vérszen átment tételek beszerzése hamis teljesen lehetetlen lesz.

Az élelemben a permisz-rendszer, ma a túl magas árak és egyéb tekintélyes összegű költségek a kivételként teljesen megbénítják. Ezenkívül egyrészt okként állapítható meg még az is, hogy termelők és kereskedők legnagyobb bizonytalanságban vannak, állandóan remegniük kell a kivitelre vonatkozó rendelkezések mennykőcsapás módjára való megváltozástól.

A kivitelben velünk konkuráló szomszédos államok termelői és kereskedői valamennyien sokkal erősebb helyzetben vannak, még a tekintetben hogy valutájuk nem ingadozik úgy, mint a miénk és a romániai termelő és kereskedő rizikója valamennyi közt a legnagyobb.

Ma e téren már oly súlyos a helyzet, hogy tartak a termelők passzivitásától s az e fajta üzlet beszüntetésétől s mindenesetre a kormányzat arra kell törekednie, hogy a helyzetet javon és szüntesse meg azon itt lévő legnagyobb nyilatagságot, mely az agrár és ipari produktumok között fönt áll. Szomorúan kell leszögezni, hogy a sertés- és marhakereskedelmi anomáliák városunkban is számtalan áldozatot követeltek a helyzetet az is nehezíti, hogy Kötégányon keresztül — mert magyar részen állategészségügyi igazgatás nincs — exportálni nem lehet.

Az előbbiekben megpendítettem az erdélyi agrár válságot s egyszerűsített képét nyújtottam arról, mielő pénzel Nagyszalonta népe, tehát a kereskedelem is. Agrárváros vagyunk, dekadens agrár-területen is a dekadenciát kell hogy eredményezzen.

Az előbb említették nem maradhatnak hatással a piac egyéb szakmáira sem. Az egyéb szakmákban való forgalomra bémítóg kell hatniuk, különösen lecsatolt 30.000 léleknek és circa 80.000 lakosnak s az is megállapítható, hogy az agrárreform ama gazdasági célját, hogy kevésbé fizetőképessé egyen helyébe sokkal nagyobb mértékben, ideig megvalósítani nem tudta.

Így a nagyszalontai megnyitott új füzertüzleteket sajnos — nem tekinthetjük a fejlődés és a valóság kereskedelmi szükség eredményének, hanem csak a konjunktúra következményének, mert mint a fentebb kimutattam, hogy fogyasztó közönségünk, int annak fizető képessége is nagy mértékben csökkent.

Az építőipar teljes pangásának következménye.

hogy a vasútlelek száma nem szaporodott, ellenben a meg volt háborúelotti raktárakban a volt mennyiségnek csak töredékét találhatjuk.

Városunk határváros lett s ama tényből, hogy a multban egyháztörvényesek e réven hatalmas fejlődés és forgalomra tettek szert, sokan városunknak is emiatt biztató jövőt jósoltak. Ha azonban tekintetbe vesszük, hogy a közeli Kurticsos és Bihar-püspökin keresztül fővonalak metszik a határt és hogy ezen két hely mögött a fejlett kereskedelmű Arad és Nagyvárad áll, úgy könnyen megállapítható, hogy Szalontának nincs sokat remélnie határvárosi jellegétől, tekintettel arra is, hogy a Szalontához gravitáló terület a külföldi kereskedelem fejlesztésére elégtelen.

Örömmel említem meg a szalonta-kisjenői vasút megnyitását, melyel egy ideig is ide gravitáló nagy területtel nyertünk elég kényelmes vasúti összeköttetést s mely jóval többet jelent ránk, mint határváros jellegünk. Kedvezőbb vonalvezetéssel, nevezetesen, ha a vasút Nagyzerindet is érintette volna, nyereségünk még nagyobb lett volna.

Városunk gazdasági képéhez tartozik, ha egy pár nagyobb vállalatról személyesen is megemlékezem.

A Toldi műmalomnak két évvel ezelőtt történt lejegése gazdasági életünk jelentékeny vesztesége. E malom lejegésével egy hat vagonos műmalommal lett szegényebb Erdély, különösen a határ amugy is leszegényedett műmalomipara s bizony a szalontai piac sajnosan nélkülözi azon sok-sok milliókat, amelyeket e vállalat lisztexportja révén a multban különösen Csehországból és Galiciából kapott.

Ezzel szemben örvendetes jelenség, hogy két

Telepáthia

*

Közvetlenül halál után olykor megjelennek távollevők előtt ismert vagy szerett halottak, átsuhanóan egy pillanatra, mintha a nagy sötétségben való eltűnés előtt megégyezzen felakarnák idezni földi valójukat azoknak, akikre utolsó pillanataikban gondoltak.

Elfoszó agykép, vagy az öntudatnak a végtelenségbe siető foszlánya ez a jelenés? — nem tudjuk. Telepáthiának nevezzük, távol-érzésnek, amint rádió-rezgések révén felelünk el arra, hogy valaki eltűnik a végtelenségbe s csak egy suhanó képet, vagy hangot ad le nekünk, mielőtt elmerülne a homályba. Agyunk, mint a rádió antennája működik s mérhetetlen távol-ságban elhangzott kiáltás vagy halálkín megégyezteteti agyunkat s látjuk azt, aki már utban van az örökkévalóság felé.

En egyszer találkoztam egy elsuhanó árnyalattal, hangját is hallottam. Leirom, hogyan történt.

Achim L. András parasztvezérrel Budapesten ismerkedtem meg s hamar jóbarátságba jutottunk. Ravaszágát letéve, őszintén elmondotta törekvéseit, küzdelmeit, kedélyesen, nehézség nélkül. Titkára László Arnold volt, aki a tanító-ságot hagyta el s földműves szocializmus felé tartott. Engem a szervezőerő érdekelt Achimban, amellyel a legnehezebb problémát, a paraszt szervezését a maga területén meg tudta valósítani. A szocialista párt hiába adta ki a felhívást: Ki a falvakban senki se ment ki s aki kiment, semmit se tudott elérni. Achim tömegeket mozgató s ez tetszett nekem. Sokat nem érintkeztem, de amikor jött, részletesen beszámolt a helyzetről. Alapelve volt a gyűlölet, tudott gyűlölni szépen és stílusosan.

— Gyűlölöd az urat és a hatalmat, ezt mondta mindig mindenkinek s ő maga a megtestesült gyűlölet volt minden elnyo-

magyaripari vállalkozás üzemének kiterjesztése tapasztalható: ugyanis a Kemény Testvérek kiterjesztett üzemet létesített, míg a Kulán és Gál-cég lábellen gyárjukat tekintélyesen megnagyobbították. E két vállalkozás nemcsak büszkesége a szalontai nagyiparnak, de áldásos hatással van külföldi és elég nagymérvű belföldi üzlet révén helyi piacunkra. Kedvező viszonyok hatalmas fejlődési tért nyitnának a vállalatoknak. Mindkét vállalat nagyszámu munkást foglalkoztat s így előrendű szociális feladatait is tölt be.

Az orvostudomány igazsága, hogy nehezebb a betegséget megállapítani, mint a megfelelő orvosságot alkalmazni. Azt hiszem, hogy sikerült az előbbiekben feltárom helyi piacunk összes bajait, mely abban summázható, hogy kevesebben is vagyunk és szegényebbek is vagyunk, rossz termésünk is volt és vége a szédítő konjunkturának.

A háborús kereskedelmi irányzat a házard kereskedőnek kedvezett, a jelenlegi időket csak a józan, okos és megfontolt kereskedők fogják átérteni. „Csak addig nyujtózodni, míg a takaró ér” — meradi jelszavával dolgozó kereskedő e nehéz időket is biztosan átérteni fogja. Minél kisebb raktár és minél kevesebb hitel-igényredukció a nyugodt révb vezető jelszó.

Háromszáz hajdu alapította e várost, melyet őserdők és mocsarak rengetegei öveztek. Placierünk helyén még a mult század derekán mocsár állott. A szorgalmas utódok az őserdők és mocsarak helyét termő szántóföldekkel alakították át s eltűnt Szalonta utcáiról a palló és a pisálkáló mécses. 1847-ben Szalonta leégett, 1888-ban pedig egy nagyrészt az árvíz pusztította el és Szalonta olyan fejlődést produkált, amelyre az alföldi hasonló városok között kevés tett azért.

Ennek a városnak nagy multja van, tehát jövőjének is lennie kell.

más és úri nyeregbenülés ellen. Sokszor terveztem, hogy vele szövetekezem s kifordítjuk a magyar glóbuszt sarkából a földműves-szervezés révén, de nem volt erőm az elhatározásra. Nem tudtam a paraszttal beszélni és foglalkozni s nagyon erős volt a hatalom.

Az idők súlyosodtak s Achim panaszkodott, hogy az urak s a közigazgatás megmozdult ellene. Ezt éreztem én is s a következtetéseket mondtam:

— András, itt törésre kerül a dolog s téged elpusztítanak. A nép vezetőit mindig eltették láb alól s a tömeg reszkető csúrré, nem bánja, ha szeme láttára ütök agyon a vezért. Van erről a görög történelemben egy klasszikus eset, amikor az urak a királyt a nép szemeláttára ölték meg, mert a néppel tartott. A családját is kuszították, pedig a nép, ha öntudatos lett volna és nem lenne barom, egy-kettőre kiirhatta volna az oligarchiát. András, legyen eszed s hagyd abba a játékot, mert kiirtanak az urak. Hagyd a népet, mentsd inkább a bőrdődet, ugyse segíthetsz a helyzetén.

Nevetett, szélesen, önzéletesen, magában bízón. Még néhányzor összejöttünk, feltáram előtte a reakció előrehaladását, aztán én elhagytam a nagy körútságot s eljöttem Budapestről Nagyváradra, itt is a hegyek közé. Tolsztojánu életet éltem, a nikotint elhagytam, ujságot és könyvet nem olvastam, tehát csupa érzékenység s frissesség vett hatalmába.

Szép, forró nyári reggel mentem fel a szőlődombok között s nekiláttam egy füvel benőtt terület lokaszálához. Köröskörül nyílt mező, jobbra-balra szabályos kiállítás, kis házikók messze-messze, béke, csönd és ragyogó napvilág. Megálltam s körülnéztem. E pillanatban hangot hallottam, amely egy nevet kiáltott.

Achim András, mondotta a hang la-

T A I R A T .

napokban nyílik meg, Nagyvárad legolcsóbb harisnya-, keztű és rövidáru üzlete

A PATENT ÁRUHÁZ

Utáda Iosif Vulean No. 1. (Nagy Sándor)-utca 1 szám. Klein Simon kalapüzlete mellett.

san, aztán élesen, mindig élesebben, kétségbeesetten, fájdalmasan.

— Achim András, jaj, jaj, segítség, — Achim András.

Hallucinálók, állapítottam meg. Ki kiáltja ezt, hogy Achim András.

Most tele lett a levegő sikoltozások — Jaj, meghalok, Achim András, segítség, kal:

Reszkettem, izzadtam s leültem a föbe. Analizálni kezdtem Achimmal való viszonyomat s megállapítottam, hogy semmi benső viszony köztünk nem volt, én sokat nyomorogtam, ő jólétben élt, soha nem vette észre, hogyan kinlódom. Lehet, hogy én nem tartam fel sorsomat s így történhetett, hogy észre se vettük s már megint nem gondoltunk egymásra.

Egyszerre egy átsuhanó kép, Achim elmosódott, csapzott, rémült arca s a kiáltás elhalt. Kimerülten üldögéltem egy ideig s azután bementem a pajtába.

Eppen megérkezett néném, hozott ennivalót s véletlenül egy tányérban, a hus alatt hónapok után az első ujságot. A lapot kihuztam s messzire tartottam, hogy eldobjam. A lapról messzire feketéltek a szavak. Achim Andrást meggyilkolták.

Megnézem a cikket. Részletesen benne van, hogy a Zsilinczkyek összelövdözték Achimot s állapota válságos.

Másnap már én mentem el ujságért. Akkor halt meg, amikor előttem elshant az arca. Haláltusájában emlékezhetett arra, hogy én eléje tartam előrelátható pusztulását.

Szüts Dezső.

Guruló arany

Írta: Bónyi Adorján.

Az aranya ráragyogott a nap, gunyosán, vigyorogva csillámlott, olyan volt, mintha a sárga, nyújtott, éneklős, csábító és dühtő hangját is hallaná az ember: hív...

Jánosban dühödő érzés lobogott fel. Hát most hagyja abba, most eressze el, mikor itt negyedórja hajszolja már magát utána? Akkor itt hagyja most ennek a másíknak? Ököbe szoritotta kezeit. Nyomja a vállát ez a bitang szerszamos-zsák... József itt rohan mellette, megelőzi; ez előbb utoléri azt a pénz...

Kapta a zsákot és nekibőszülten vágta be messzire az árkon túl a mezőbe. Mintha egy vékony kis hang valahol felsírt volna: a szerszamosok, a drága szép finom műsereid te szerencsétlen...

János vérbőzött szemmel, süketen dobta magát előre. József utána, ki már előtte járt.

S a két ember üzte tovább az aranyat és egymást a csendes mezej uton. A futó pénz színe, szaga, száguldása, elérhetetlensége vadakká és beszámíthatatlannak tette már őket.

János lihegett:

— Hagyd abba... az a pénz enyém... előbb megláttam, kell nekem... hagyd abba...

József nagyot szökött előre és röhögött.

Jánosnak már úgy tetszett, hogy József és a pénz között lépésnyi távolság sincs már. József egy nagyot lélegzik és utoléri. Az ő pénzét...

Rekedten hördült József után:

— Hagyd abba, te... hagyd abba... József visszanézett fényes vörös arcra, vigyorgott. Győzelmesen bírta az iramot. Nagy csizmaival vágta fel a port János orra alá.

János körülnézett. Senki sem járt az uton, a mezőn. A melle zugott, fújt, a füleiben dübörgött a csend. Érezte, hogy már nem bírja sokáig. József hórihorgas alakja idétlen rohanásban táncolt előtte. Jánosban egyszerre minden vér egy helyre futott össze: oda, ahol a harag lakik az emberben.

A zsebéből kirántotta a kését. Haragosan és kétségbeesetten markolta meg. A József széles, szennyes vállait nézte. Nem látja tőlük az aranyat...

Nekirugaszkodott még egyszer. S belesapta kését a József válla alá. Még fogta is a kést egy pillanatig, a tántorgó futásban mintha támaszkodnék hozzá. József botlott egyet s elvágódott. Oldalt zuhant, belegurult az árokba.

Egyedül volt. Előtte a vidám és győzhetetlen arany. Zugó füleiben hangokat hallott: „mindig jó ember voltál... kis fiad van otthon... asszonyod... mit csináltál?... József!” S hörgött füleiben egy név: József, József...

De már nem ügyelt semmire. Csak az aranyát nézte.

S lassudni kellett. Érezte, hogy ereje fogy. Mindjárt tán abba is kell hagyni. Meg kell állni.

Csendesedett. És csodálatosképen az arany futása is csendesedett. Ott táncolt most kényesen, lassan előtte a porban, sem távolabbra, sem közelebb, mint mikor megpillantotta.

Törölgette a homlokát, felgombolta az ingét. Lépegetett, azt is holtfáradtan. Az arany is mintha sétálna csak.

Gunyosan vigyorodott el János. Arra gondolt, hogy most teszi magát, mintha sétálna csak. Aztán egyet ugrik s megcsipi egy ugrással a gyanutlan aranyat.

Megpróbálta. De az arany is ugrott s újra messzebb került. Futni kezdett utána. Az arany is futni kezdett.

Gyalogút vágott le az országútról. Az arany áttáncolt a gyalogútra. Dombra kúszott az út. Az arany szaladt fel a dombon. János vörösen és rémülten, böszülten, alig lihegve már utána...

Az arany már a tetőn pendült egyet és abban a percben már el is tűnt János szeme elől. János még egy erőfeszítést tett. De a tetőn elzuhant, kimerülten, félholtan.

S ekkor látta, hogy nincs is út tovább. Tuloldalon, meredek fal aljában úszik a folyó. Nincs tovább semmi sem, csak a víz. S a víz elnyelte az aranyat.

Megállott gondolatokkal, szétnyultan, mint egy állat, patakozó verejtékben feküdt János a tetőn. És üres szemmel bámulta a csendes nagy vizet, amely elnyelte örökre az aranyat.

(Vége.)

Olcsó árak!

Allardóan férfi és női fehérneműk, finom francia és klópi csipkék, himzések, harisnyák, kesztyűk, szveterok, sokalak, reform nadrágok, jumper pamutok és rövidárak.

LONDON

Reg. Ferdinand (Rákóczi)-ut 10. Stern-palota

HERSKOVITS
Ha elegánsan akar öltözködni, keresse fel
elsőrangú úri szabó üzletét. Str. Gen. Moscu (Névez Mihály-u.) 7.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Egy komplett hálószoba bufort,
Egy női arany órá,
Egy lucat női florisarisnyát

**NYERHET
INGYEN**

minden vevő, ki **300 Lei** értékű árut **vásárol**

ROTH
csipkeáruházába
Sas-passage

Ahol legolcsóbban beszerezhető női ruhaszövetek, flanelek, barbecetek, belés árak, vásznak, harisnyák, kesztyűk stb.

Sorsolás 1925 január 30-án

Harisnya, kesztyű, csipke, himzések, rövidárak
SZABÓKELÉKE
GYAPJÓ SWETTEREK
legolcsóbban beszerezhető
Kék Csillag Aruházban
Piața Unirii (Szt. László-tér)

Nagy elárusítás
óriási raktár miatt **téli kabátok**
szövetekben, öltöny és
öltő szövetek legolcsóbb árban
HAVAS és GRÜNFELD
posztóáruház, Avr. J. (Kossuth)-u. 8. — Címré 11

KEPES ELEK
orvosi kötszerek, Sas-passage 20.
Saját készítményű **sérvkötők, haskötők**
speciális kötszerek, női és férfi övszerek

Brillians ékszerek
ezüst árak, nagy választékban
KALMAN
ékszerész
Piața Unirii Szt. László-tér

A háziasszony kedvenc szappana

a kiadóságában és tisztítókéességében páratlan

„SZARVAS” védjegyű Schicht-szappan

És engedélyek megnevezése

Ezönára ismét felsőbb halósági rendelés folytán a gyűlések megíratása több nehézségek állottak. A rendőrség ugyanis gyűlésekre engedélyek iránti kérelmeket csak úgy fogad el, ha részletes felsorozat, az előadók nevei és az előadás rövid kivonata velük közölve érkezik. Az Ipartestület tehát ez uton kéri az iparosokat, különösen a szakmák vezetőit, hogy jövőben bejelentéseiket a gyűlések megírása előtt legalább is két nappal megküldjék. Különben az engedély megadásáért az Ipartestület felelősséget vállalhat.

Újabb akció

piacon áruló kontárók ellen

A piacon áruló cipész, szabó, asztalos, iparosok állandó panasza az, hogy vásárláson az ő szakmájukba vágó kontárók, kik arra iparigazolvánnyal nem rendelkeznek, természetesen óriási kárt okoznak. Ez természetesen óriási kárt okoz az adó, közterhek, illetékek, adó, betegségjelző díjat, s. b. járulékok nyilvános iparüzésüknek fogva fűződik és rajtuk behajtják, addig ezen mulatlandú kontárkodók ezektől mindennemű megnevezés nélkül, így árucikkeiket különben is szinte hasznavehetetlen, iselejtett anyagból készült — olcsó, sőt tudják forgalomba hozni. E kontárrendszerint a zsidórus piacon huzód meg s ezzel a tényekkel a közönség megtevesztik. E panaszok folytán az Ipartestület elnöksége, a városi előadás, a rendőrség és a pénzügyigazgatóság útján akcióit indított ezen állapotok megszüntetésére, illetve a rend helyreállítására. Úldözőbe vette az Ipartestület a zsidórus iparigazolvány alapján üzemeltetőket is, mely abban nyilvánul, hogy bár iparigazolvány alapján üzkipiacon, azonban jogaikat meghaladó módon, mert ujonnan előállított cikkeket árulnak a zsidórus piacon, pedig azok árusítására külön a kereskedelmi csoportnak megjelölt helyen kellene azokat árúsítani. Elmondható, hogy a jogosult iparosság érdekében megindított ezen akció sikerrel járni s így az arra érdemes iparosság zsidórusok is nehéz megélhetési viszonyok között némi biztosítékot és támogatást fog a megindított akcióból kapni.

luxus és forgalmi adók elleni tiltakozás

Szinte unottá válik az iparosságnak az illeték ellen való állásfoglalása. Igaz, a legutóbbi és károsabb adóneve az országban alig van, mint ezek, mert ezek kiindultak a polgárság megélhetését nehezítik meg. Jól tudta ezt a törvényt alkotó kormány is és ezért azzal álltatta az országban a törvényhozó kamarát, hogy ezen adók csak átmenetiek lesznek. Jól lehet az átmeneti időszak már eltelte, ezen cimenek horribilis nem is remélt, hogy mennyiségű adó gyűlt be, még sem vagy talán éppen azért nem szűntetjük meg ezek szedését. — A luxus adó különösen megdrágítja ma már a legelső, legfontosabb életszükségleti cikkeket, miáltal a közönség vagy nem tud vásárolni, vagy elkülönül kénytelen a szükséges dolgokat. A luxus adó összegének megállapítása ma már idejét multá. Két-három évvel ezelőtt sem lehetett még a 10000 leies akas berendezést, vagy az 1000 leies ipót, vagy a 4—5000 leies ruhát luxusnak minősíteni s mégis annak minősítették, még inkább nem lehet azonban ezeket ráfogni ma a fenn említett holmokra, mert a pénz általános értéktelenedése és a drágulás bekövetkezése folytán ma már egy konyha berendezést sem lehet 10000 leien alól,

egy megrendelt és jobban elkészített cipőt sem lehet 1000 leien alól vagy egy rendelt ruhát sem lehet 4000 leien alól megvásárolni. Azt nem lehet mondani, hogy ezek luxus célokat szolgálnának, ezeket látva, az Ipartestület előjárósága megbízásából az elnökség elhatározta, hogy felkéri a Kereskedelmi és Iparkamarát, hogy az 1 százalékos forgalmi és a 10 százalékos luxus adó ellen indítson országos akciót, annak támogatására hívja fel az összes társ-kamarákat, mert csak az ilyen újabb és újabb általános állásfoglalástól várható, hogy a miniszterium belátva a káros és jogtalan adószedés ezen nemét, az adószedést megfogja szüntetni.

Eltűnik a borjuhus a piacról

Nemcsak a borjuhus, de vele együtt a borjuhust áruló iparosok is eltűnnek a piacról egy helytelen miniszteri rendelkezés folytán. A miniszterrendelet ugyanis előírja, hogy borjut csak annyi számban szabad levágni, amennyi nagy marhát vágnak le. Ez az állapot a városokban azonban káros és veszélyes, mert itt a vágások számát tudják is ellenőrizni, azonban falvakban s különösképpen a reggában részben nem tudják, részben pedig nem akarják az ellenőrzést eszközölni. Ezért megtörténik az, hogy míg a városunkban a korlátozó rendelkezés folytán borjuhus benemszerezhető, vidéken kizárólag csak borju húst árúsítanak a mézarszékekben s a falvakon levágott borjukat beszállítják a reggába. Így aztán a miniszteri rendelkezés célja sincs keresztül vite s amellől a hiány az egészre is káros következményekkel jár és számos iparos existenciáját is fenyegeti. Éppen ezért az Ipartestület husipari szindikátusa elhatározta, hogy felhívja az ország összes husipari munkaadó csoportját, hogy ezen rendelkezés megváltoztatása iránt a miniszteriumhoz előterjesztést illetve kérvényt küldjenek.

A borbély és fodrász szakosztály hiriei

A borbély és fodrász szakosztály folyó hó 23-án vasárnap délután 4 órakor az Ipartestület földszinti nagy termében rendkívüli közgyűlést tart, melyre az összes férfi és női borbély és fodrász iparosokat tisztelettel meghívja az elnökség. A közgyűlésen a vezetőség javasolni fogja a hazai törvényeknek megfelelő szindikátusi megalakulást és az erre vonatkozó alapszabály tervezetet beterjeszti. A tárgy fontossága megkívánja, hogy kartársaink teljes számban jelenjenek meg. A borbély és fodrász iparosok műsoros tancsélye. A borbély és fodrász szakosztály 1925 január hó 4-én a Kath. Körben a szakiskola és a továbbképző szakfolyam javára műsoros tancsélyt rendez. Az estélyt a rendezőség Zsigován János és Mikló Béla vezetése alatt a legmesszebb menő körülményekkel készítik elő s így bizonyára egyik legnagyobb eseménye lesz az idei béli szezonnak.

A férfi szabó iparosok gyűlése

E hó 10-én este 8 órakor tartotta a férfi szabó szakosztály Lebovits Rudolf elnöke mellett taggyűlést, melyen a tagok részvétele és élénk eszmecseréje után elhatározták, hogy a hitelezés biztosítása s ezzel kapcsolatban a tagok anyagi javainak megvédése érdekében élénk akciót fog kifejteni. Ennek érdekében különösen a szakosztály intenzív működése s a gyakori taggyűlések rendezése határozatokat el. Jól teszi tehát az érdekelt szakiparosság, ha vezetői által ezen megindított akcióban minél tömegesebben vesznek részt, mert ezzel saját anyagi érdekeit s a szakma szakirányú fejlesztését szolgálják.

Karácsonyi

leszállított árakban

Teakészlet színes	— 400—	Leu
Kávékészlet	— 400—	"
Feketekávékészlet	— 460—	"
Borokészlet 6 személyre	56—	"
Vizeskészlet 6 személyre	56—	"
Likörkészlet tálcsa	84—	"
Befőtteskészlet 6 szem.	130—	"
Mozsdókészlet színes	480—	"
Étkezőkészlet színes	900—	"
Étkezőkészlet aranyos	1000—	"

Diszmutáruk
TáblatívegKönyvfelszerelés
Képkerekezés

Eladás nagyban

Frații KOMLÓS Testvérek
gyári raktár: Oradea-Maro (Nagyvárad)
Str. N. Jorga (Zöldfa-u.) 17. Telefon: 312.

HÓCIPŐ és KALUCSNI
legjobb minőségben

REICHARD DEZSO
cégnél kapható.

Legfinomabb angol férfi- és női
szövetek gyári árban

Spiegel & Olárynál

ugyszintén bélis árak prima minőségben.

Uriszabó üzletünket

a „Sas-passagéban”
megnyitottuk

hol a legkényesebb izlésnek megfelelő elsőrangú divat ruhákat készítenek a legbiztosabb árakban

Bacsó és Braun

Brodetti angol szövet

különlegességeim

megérkeztek

melyből a legújabb divat szerint, szolid árban készítenek legszebb kivitelű ruhákat. Pontos kiszolgálás.

CZITROM

uri szabó Str. Oltenia (volt Csengeri-u'ca) 1.

Zsoldos tanintézet

Budapest, VII. Dohány-utca 84. szám alatt.

a legjobban készít elő középiskolai magánvizsgákra.
Kivonat és magyarázatok tankönyvek megrendelhetők

Harisnyák, keztyűk, selyemsálak,
nyakkendők nagyválasztékban

Szenszki Miklós

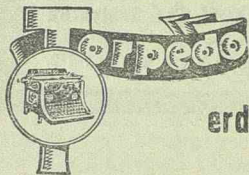
divatáru üzletében 1650 Sas-passagé

Schwartz Lajos uriszabó, Ep. Ciorogariu(Uri)-u. 1.

KEZIMUNKA UJDONSÁGAIM MEGÉRKEZTEK
Nagy választék, varrott perzsa és kelemi szőnyegek, függönyök, terítők és párnákban. Készen, kezdve, rajzolva, Viktória munkatűvel. Előnyömdám legújabb mintákkal bővítve. Pamutok, selymek, cérnák nagy rakásra. Jutányos árak. **KEPES ETELKA, Avram J. 12.**

ASZÓDI
Sas palota, összes bel- és külföldi **LIKÖRÖKET** **KIARUSITJA** teljesen gyári árban
Olasz gyógyborok
VINO VERMOUTH olcsóbban mint a gyárban

Hatóságok, erdélyi jegyzők és ügyvédek

ilyen gépet román, magyar és német betűkkel leszállított áron kapják.

Vezérképviselőt:

Charles Brecher
Bucuresti, Str. Politiei 2.

S Eredeti angol szövetek legolcsóbban beszerezhetők
SCHNEIDER és MIHELFI posztóárúháza
Reg. Ferd. (Rákóczi)-ut 10. és Avram J. (Kossuth)-u. 8.

Szücsmunkát
elsőrendű kivitelben, olcsó árban készít, úgy hozott, mint saját **Bodnár Lajos** szücs- és szörme áru üzlete, **Sas-passage**

Ruhákat legolcsóbban fest, tisztít; gallérokat és kiegészítőket leg- **mos és vasal** **Szabó László** Szt. Ladislau (Körös-utca) 1. **Fiók: Bazárépület.**

VEGYTISZTÍTÁST VÁLLAL

Patyolat gőzmosóda
Str. Gen. Mosoiu (Mezei Mihály-utca) 7.
MOS, TISZTÍT, VASAL
Kívánatra házhoz küld és hazaszállít.

Pályázati hirdetmény.

A nagyváradi bőripari munkaadók Szindikátusának cipő és bőráru értékesítési szövetkezte pályázatot hirdet a szövetkezet üzletének kereskedelmi vezetésére és felhívja az állást elnyerni óhajókat, hogy 1924. évi november hó 20-án d. u. 6 óráig alulírt szövetkezeti ügyészhez sr. Alexandri (Teleki-u) 25. adják be részletes ajánlatukat. Részletes feltételek ugyancsak a anti ügyésznél minden köznap d. u. 3-5^{1/2} órák alatt megtekinthetők.

Dr. Hunya Benedek,
ügyvéd.

az egyedüli valódi.

„Rador” 755

Ügyeljünk a **DIANA** névre.

BURGONYA
válogatott kilója **3 Lei 50** bani. 50 kg. vételnél árendmennyel házhoz szállítva **Spitz, G. Mosoiu, Kert-u. 1**

Kárpitos
munkákat a legszebb kivitelben jutányos árban készít
Kovács kárpitos
Strada Francisc Deac (Deák Ferencc)-utca 1. szám.

Osram lámpák
Csak jól világított kirakatok és üzletek loboroznak vevőket. A világítás nem szabad hogy káprázzon. A világításon takarékoskodni az rossz helyen való takarékoskodás.

tökéletesíti világítását

Szőlősgazdák

és bortermelőket saját érdekében figyelmeztetjük, hogy egyesek nagy reklámmal kezdenek felvenni megrendeléseket olyan címre, mintha saját telepükön termelnének okmányokat. Így a megrendelők sok esetben kikerültek a kikerülő hivatali oltványok és gyökeresített direkt termőket kapnak. nek elkerülése végett figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy szőlőoltványok és direkt termék a legjobb minőségben és szavasság mellett csak

Balc & Co. Com
cégnél szerezhető be.

Oradea-Mare, Str. Podgorilor (Nilgesz-ter) No. 101. A vasutállomással szemben

Az előkelő világ csak Ch. Dupré féle

BOUQUET d'ORIGAN
Kölniyizet
Rizsport.
Arczcrémet
CH. DUPRÉ PARIS

Irodabutorok, parketták Rimanóczy

Mindenféle fenyő és tölgy-fűrészárú jutányos áron, elsőrendű minőségben kapható

műbutor és parkettagyárt. Oradea-Mare Strad. Clujului 117. Telefon 27

GALVANI

A LEGJOBB ELEMEK

Gyártja: Galvani gyár, Timișoara

OLCSÓ

occasio **CIPŐ** árusítás
295, 395, 495 lei árban
„TURUL” CIPŐRAKTÁR

Sirada Avram Jancu (Kossuth utca) Sas-palota

Menyült! Főrizs és Társa Megnyült!

uj modern cipő szalonja
Boulevard Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) 23. szám
Elválljuk férfi és női luxus cipők készítését a legjobban kiviteben. Javításokat gyorsan eszközölünk

Figyelem! Női és férfi **Harisnyák, Keztyűk** **Figyelem!** Leszállított olcsó árakban.
NEUMANN
Stada General Moşoiu (Kerl-utca) 1. szám

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Asárnap d. u.: Tatárjárás, mérsékelt helyárak.
Asárnap este: Huncut a lány, bérleten kívül.
Ötfe: Huncut a lány, operettjajdonság 4-szer, rlet.
edd: Kis lord, Küry Klári csodagyermek vendégléptével, B) bérlet.
szerda: Tanitónó, Bródy Sándor emlékünnepe, ten kívül.
sütörtök: Kis lord, Küry Klári csodagyermek vendégléptével, A) bérlet.
éntek: Sztambul rózsája, Bihari Sándor első álta, B) bérlet.
zombat d. u.: fél 3 órai kezdettel Hamupipóke, mekelőadás, olcsó helyárakkal.
zombat d. u.: 5 órai kezdettel Casanova, olcsó árakkal.
zombat este: Román előadás.
Asárnap d. u. fél 3 órai kezdettel: Arvácska, ékelte helyárakkal.
Asárnap d. u. 5 órai kezdettel: Antónia, mért helyárakkal.
Asárnap este: Román előadás.
A hét összes előadásaira vasárnap reggeltől kezdve utatani a jegyeket a színházi pénztár.

— Huncut a lány. (Operett bemutató.) Egy operett ahol a szöveg jobb és ötletesebb, mint a muzika. Nem mintha a Huncut a lány nagyobb bevételeket kielégítő vállalkozás volna, de bizonyos, hogy kedves, mulattató, helyenkint hatásos boulevard szellemeskedéssel tüzdelt daljáték. Fölötte alacsony árak, hogy egy este át könnyed és vidám élményt nyújtson. Stolz Róbertnek, a különleges elismert operettszerzőnek munkája a muzsika, a kissé gassenhauszene, könnyen emészthető és egy száma csakhamar népszerű. A közönség a bemutatón kitünően mulatott és igen hálás volt a színészeknek a szereplőknek. Az elismerő tapsokat ki is emelték, mert úgy az előadás, mint a darab gondos és kitünő előkészítése a legjobbak közé tartozik. Barna Sári, a darab fő női szereplője friss temperamentumos volt játékban, táncban egyaránt és énekszámait is tetszetek. Betegh Bébi különösen könnyed és természetes. A férfiak közül Bihari Sándor eredeti és pompás humorával állandó derűt hozott, táncol is kitünően. Kitünően bevált tagok a társulatnak Rohonczyval együtt, aki kellek hangja és őszinte beszédű színész, csak merev állása nem illeszkedik az operett stílusába. Kisebb szerepeket kitünően láttak el Sós, Galambos, Hevesi. Hetényi rendezése színes, ötletes, elsődű volt, a zenekart különös lendülettel vitte a színpadra.

— Délutáni előadás. Vasárnap délután mérsékelt helyárral a mindig kedves romantikájú magyar operett, a Tatárjárás kerül színpadra a legjobb repozícióban. A vezető szerepeket Biczó Margit, Barna Sári, Kertész Mancsi, Rohonczy, Gróf László, Madas és Hevesi játsszák.

— Huncut a lány. Stolz Róbert fülbemászó színdarabja pompás új operettje, a Huncut a lány minden hozzáfűzött előzetes várakozást beváltott. A darab két előadásban zsúfolt ház látta és kacagta. Ez a nagyszerű operett, melynek egyes jelenetét harsogó nevetés és szűnési nem akaró taps kíséri. Az új operett harmadik előadása vasárnap este negyedik előadása pedig hétfőn este lesz A) bérleten. Mind a két előadásban a premier szereplők mekkel Barna Sári, Betegh Bébi, Rohonczy, Bihari, Sós, Galambos és Hevesi.

— Kis lord. Mióta megjelentek a kirakatokban a Kis Küry Klári, 10 éves csodagyermek fényképei, a közönség körében ritkán megnyilatkozó érdeklődés támadt a Kis lord keddi és sütörtöki előadására. Iskola Alapítvány - Kolozsvár

— Tanitónó. Az irodalmi megmozdulásokkal szemben mindenkor megértő nagyváradi közönség a legnagyobb szimpátiával fogadta a Bródy emlékünnepe tervét. A Tanitónó szerda esti előadásán jelen lesz a színházban a város intellektuális életének minden jelentős tagja, hogy kifejezze hódolatát az elhunyt nagy magyar író iránt. Az előadást megelőző ünnepi konferenciát Tabéry Géza, az ország határain túl is elismert nagy magyar író fogja tartani, míg a Tanitónó előadásán a drámai együttes legkiválóbb erői lépnek fel, Grófiné Polgár Mariska, Benes Ilona, Nagy Berta, Gál Piri, Tóth Elek, Gróf László, Madas, Galambos, Hevesi, Kornai és Kertész. A szerda esti előadás bérletszűnőben lesz.

— Bihari Sándor első fellépte. Az elmúlt évek nagy színházi sikereinek hőse a rendkívül népszerű Bihari Sándor, aki Budapest legnagyobb színházainak tagja volt az utóbbi időben, visszatért Nagyváradra, hogy gyönyörű baritonjával, kiforrott játékművészetével erősebben legyen a váradi színháznak. A kiváló művész hosszú évek után pénteken este lép először ismét a nagyváradi színpadra, amikor Sztambul rózsája című operettben Ahmed bejt fogja énekelni. Bihari Sándor első fellépése ünnepe lesz a színháznak és ünnepe lesz a közönségnek. Az operett többi szerepét Biczó Margit, Betegh Bébi, T. Pogány Janka, Kertész Mancsi, Bihari Nándor, Stoll, Madas és Hevesi játsszák.

NYILTTÉR

Értesítés

Tisztelettel értesítjük b. üzleteinket, hogy irodákat Josif Vulcan (Nagy Sándor) u. 1. sz. alatti 3 üzlethez ysággal lejjebb helyeztük át.

Tisztelettel:

Schreier Györgység

Értesítés.

Dr Reményi Derső ur aradi lakos mai napon utazói állásáról megvált és nem jogosult többé, hogy az általunk képviselt gyárak és pedig: Staicovici, Economia & Co. Bucuresti, Albina S. A. R. Bucuresti, Ga'ac, Swon fabrica de sopun Bucure ti, Albina-Beindorf Metalwarenfabrik etc., számára megrendeléseket, vagy pénzeket vegyen fel.

"Oriental"

Soc. in nume colectiv Bucuresti.

Fiók: Temesvár Bulevardul Carol I. No. 15

MOZI

— Passage (volt Vigadó) mozgószínház. Ma, vasárnap kerül utoljára műsorra Földes Imre hatalmas színműve után filmre átdolgozott műve, a „Kuruzsló” (Dorian-film.) Egy orvos életének nehéz küzdelmeit tárja elénk a film. A rendezést Kertész Mihály végezte, míg a főszerepeket a legnagyobb magyar filmszínész, Várkonyi Mihály és méltó partnere, Mary Kid alakítják. Az előadások fél 4, fél 6 és negyed 10 órakor kezdődnek. A fél 4 óras előadás mérsékelt helyáru. A Passage mozgószínházban a helyárak a régié maradnak.

— Gyermekmatiné a filmszínházban. Ma, vasárnap délelőtt fél 11 órakor a „Mackó ur kalandjai” (Dorian-film) kerül műsorra olcsó helyárak mellett. Ezt megelőzi egy 2 felvonásos burleszk: „Egy borzalmas rablőhistória.

— Maciste az Apollóban. Ma, vasárnap megy először a „Maciste és a kínaiak” című nagyszabású kalandorfilm, amelyben Maciste, ez a hatalmas erejéről közsímt moziszínész és artista, egy bonyolult ügy szolgálatába áll, mint mindig, most is az igazság mellett harcol és viszi ezt győzelemre. Hatalmas erejét igen gyakran van alkalma kimutatni a igazán hajmeresztő produkcióival bámulatba ejti a nézőt.

— A Maxim-mulató csillaga címmel Feydeau-nak, a ragyogó humor francia bohózatírónak egy pompás darabját mutatja be ma vasárnap utoljára a Dorian-film.

színház. Csupa szellem, kedvesség és finom pikantéria ez a darab, melyben egyszerűen meglepő P. Menichellinek a szereplése. A nagy drámai hősnő itt mint előszörú vigjátéki star mutatkozik be olyan kedvesen és olyan nagy hatással, hogy sikere felülmulja a drámákban elért diadalait. A darabban eredeti párisi felvételek vannak. Látható a Tuillerie, a Champs d'Elysee, az Arc de Triomphe, a Madelaine és még sok grandiozus része a világ legszebb városának. A film ma, vasárnap a 3—5—7 és 9 óras előadásokon látható; a 3 óras előadás mérsékelt helyáru.

Ajánlok kizárólag diószegi közönség, valamint kiváló minőségű muskotály, **borokat** delevare **borokat** direkt termelőktől legutányosabb árakban
Rézműves Sa amon
ált. keresk. iroda Diószeg.

Szabók és szabónők Igyelmébe!

A Hegedűs Hirlapiroda a következő divatlapokat mélyen leszállított árban kiadásitja

Chic Parisien	— — — — —	200 Lei
La Mode de Paris	— — — — —	60 "
Saison Parisienne	— — — — —	80 "
Grande Revue	— — — — —	90 "
Revue Parisienne	— — — — —	1.0 "
Legújabb és Record divatlap	— — — — —	15 "
Gentleman férfi divatlap	— — — — —	150 "

Szeszgyári szerelésekben

minden tekintetben jártas régi praktszis szakképzett **főgépezst** keres nagy iparvállalat.

Ajánlatokat „Iparvállalat” jellegű a Hied levárból

Fehérnemű szalonunkat

a mai kor igényeinek megfelelően kibővíve és a legmodernebb gépekkel felszerelve újonnan **megnyitottuk**. Kérjük a n. é. közönség további szíves pártfogását

Rosenbergné és Krauszne
Pável-utca 18. szám.

ESŐERNYŐ

legolcsóbb a készítőnél

RÖSENBERG

TESTVÉREK

N. Iorga (Zöldfa-utca) 8. — Behuzás gyorsan készül

Megérkeztek

a legújabb képkeretek és képkeretlecek. — Üveg és porcellán áruk legolcsóbb beszerzési forrása

Blau Dezső

Str. Alexandri (Teleki-utca) 35.

Megjött! OLCSÓ Megjött!

SZÖRME

„RECLAMA” ÜZLETÉBEN
Avram Janou (Kossuth)-utca 18. sz.

A legmodernebb egy szoba, konyha

nagy előszoba, lakásban angol klozett, központban

sürgősen átadó.

Érdeklődők „Grisanában” (Alexandri, Teleki-utca 24) vasárnap d. e. 10-ig jelentkezhetnek. pentru Scoala - BCU Cluj-Napoca.

Egy and are a
waiting both a

utca 10.